

Aspre i Pla

Revista Municipal

Juny 2022

La Tallada · Tor · Marenyà · Canet

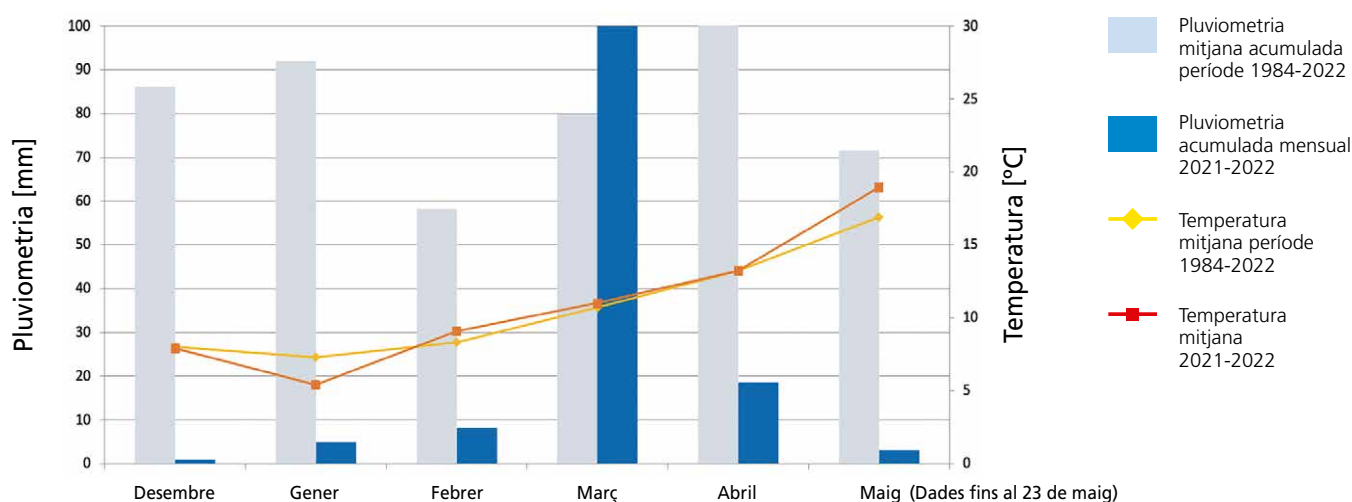

Meteorologia

	Temperatura mitjana període 1984-22	Temperatura mitjana 2022	Pluviometria mitjana mensual període 1984-2022	Pluviometria acumulada mensual 2021-22
Juny	8,0	7,9	86,2	1,0
Juliol	7,3	5,4	92,0	5,0
Agost	8,3	9,1	58,3	8,2
Setembre	10,7	11,0	79,9	100,0
Octubre	13,2	13,2	105,8	18,6
Novembre	16,9	18,9	71,5	3,2

IRTA
RECERCA | TECNOLOGIA
AGROALIMENTÀRIES
 Estació Experimental Fundació
 Mas Badia (IRTA)
 Ctra. de la Tallada s/n
 17134 - La Tallada de l'Empordà
 Tel: 972 78 02 75
 Fac: 972 78 05 17

DIAGRAMA OMBROTÈRMIC // LA TALLADA D'EMPORDÀ 2021-2022

Demografia

Segons les dades que consten en el padró municipal:

NAIXEMENTS

(des de la data de la darrera revista):

17 de desembre de 2021:
Julen Saballs Bataller

Empadronats en el municipi:
 480 persones

DEFUNCIONS

(des de la data de la darrera revista):

31 de desembre de 2021: **Concepción Cufi Sala**
 9 de gener de 2022: **Maria Rosa Vilavella Bahi**
 17 de març de 2022: **Josep Blanch Tarrats**
 20 de maig de 2022: **Pere Guasch Morros**
 23 de maig de 2022: **Joaquim Roura Coll**

Ajuntament de
 la Tallada d'Empordà

Amb col·laboració de:

Diputació de Girona
 221 MUNICIPIS

Edita: Ajuntament de la Tallada d'Empordà

Fotografia de portada: Fina Juárez

Disseny i maquetació: Martí Riu

Correcció: Violeta Roca

Impressió: Impremta Pagès

Dipòsit legal: GI-351-2009

Meteorologia	2
Editorial	3
Fets i gent	4
L'enquesta	7
Medi ambient	11
La Colla del Sinofós	22
Apunts del natural	25
Història	28
Educació	33
Racó jove	36
Paraules de la Tallada	38
Per pensar-hi	40
Petits manteniments	44
Club de lectura	46
Llibres a escena	52
Obrim boca	55

Aspre i Pla

Número 29

Juny 2022

CONSELL DE REDACCIÓ:

Amandi Alonso, Joan Lorenzo, Roser Bagué Paretas, Míriam Pagés, Margarita Vidal, Cati Moreno, Maria Gràcia Vilavella, Jordi Margarit, Ultano Gómez, Núria Abulí, Rafael Hereu, Ramon Casares, Xavier Viladevall i Sebastià Villalón.

FOTO DE PORTADA:

AUTORA: Fina Juárez

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

Totes les entitats culturals municipals

Quatre genets a la foguera

General, el teu tanc és un vehicle poderós.
Pot abatre un bosc i masegar cent homes.
Però té un defecte:

Necessita un conductor.(...)
General, l'home és molt útil.
Pot volar i pot matar.
Però té un defecte:
Pot pensar.

BERTOLT BRECHT

Maleïdes les guerres

A l'Apocalipsi hi ha quatre genets. El tercer i el quart representen la fam, la pesta i la mort. El primer i el segon, el poder, la conquesta i la guerra. En els dos darrers anys els cavallers tercer i quart han campat pel món en forma de pandèmia. I quan aquests desagradables visitants encara no s'havien acomiadat, s'han presentat el primer i el segon sota l'aparença de la guerra.

Encara que Occident, vençut de la seva superioritat, pretengui acorrallar Rússia, la invasió d'Ucraïna és un acte del tot injustificable. Segons Putin, la seguretat militar de Rússia comporta restablir els límits d'un Imperi rus que, com tants imperis, va ser una autèntica presó de pobles. D'aquesta mena de gàbies nosaltres en tenim una experiència ben amarga.

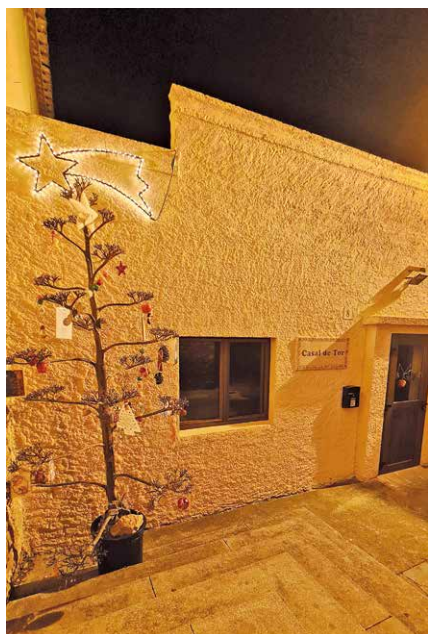
La seguretat de Rússia s'ha d'establir dins dels seus límits i no ha de coartar la sobirania d'Ucraïna ni de cap altra nació. Malauradament la geopolítica parla amb una altra lògica i ha acabat abocant a la guerra. La guerra no és quelcom banal, comporta sofriment i mort en un grau terrible per a la població. En totes les guerres contemporànies en una o altra mesura hi ha hagut genocidis. El poble ucraïnès en pateix el flagell i, lògicament, resisteix... És cert que en la defensa d'Ucraïna hi intervenen molts elements: un estat que en el procés d'afirmació no ha respectat les minories nacionals, un capitalisme salvatge, una OTAN expansiva, la indústria armamentista, l'extrema dreta rampant... Tot plegat, tanmateix, no fa menys legítim el dret d'Ucraïna a defensar-se. La llibertat dels pobles és important i preciosa, encara que sovint sigui invocada capciosament.

La guerra d'Ucraïna, com abans la pandèmia, ja ha trasbalsat un món que se'ns havia presentat com a estable i segur. Inflació, crisi energètica, crisi climàtica, crisi humanitària. Aquest món s'ha de reorganitzar. En quin sentit? De moment qui porta l'avantatge és el bel·licisme, la militarització, els règims autoritaris, el repartiment de les àrees d'influència. Però hi ha motius per a una certa esperança. Hem contingut la pandèmia a base de coneixement i organització, i la solidaritat amb l'exili ucraïnès és exemplar. Cal, però, que aquestes lliçons i aquests beneficis es puguin estendre a tot el món i que qui fuig de qualsevol guerra esdevingui realment refugiat i no rebutjat. O que els països més pobres tinguin accés a les vacunes. Si el món ha de canviar de base, aquest hauria de ser el missatge d'una Europa pacífica, igualitària, lliure i fraterna. No cal enganyar-se: el vent bufa en contra. Però el pessimisme és sempre una mala aposta. No es pot dir que no sapiguem el que volem. Posem-nos-hi.

I mentre ens hi posem, celebrem el solstici, a veure si ens porta una engruna de pau i de salut. Visca Sant Joan i que els quatre genets cavalquin cap a la foguera.

Fets i gent de tot arreu

Sortint de les festes de Nadal la pandèmia va alentir novament el ritme d'activitats, però a partir del març la cosa torna a marxar a tot drap.

El Casal de Tor, a punt per celebrar les festes de Nadal amb un arbre ple de bons desitjos.

FOTO: JOAN LORENZO

Feia fred, però vam rebre els Reis d'Orient amb una bona xocolata desfeta (5-1-2022).

FOTO: JOAN LORENZO

Després de la xocolata, els Reis davant l'església de Tor. FOTO: AMANDI ALONSO

I finalment van arribar els Reis a la Tallada (5-1-2022). FOTO: AMANDI ALONSO

Concentració contra la invasió d'Ucraïna (1-3-2022). FOTO: AMANDI ALONSO

El teu estil de vida

F Ferrer Cervià, s.l.
materials per a la construcció

PAVIMENTS, REVESTIMENTS PORCELLÀNICS, SANITARIS, AIXETES, MOBLES DE BANY,
MAMPARÉS, PARQUET I TOT TIPUS DE MATERIAL PER A LA CONSTRUCCIÓ

Av. de França, 192 • Tel. 972 17 34 42 • Fax 972 17 34 56 • ferrer.cervia@gmail.com
17840 SARRIÀ DE TER - Girona

Presentació del Festival Itinera 2022 a L'Empordanet el 4-3-2022. FOTOS: AMANDI ALONSO

Trobada d'intercanvi de plaques de cava a L'Empordanet el 5-3-2022. FOTO: AMANDI ALONSO

Caminada per la Pau, al cim del Puig Segalar (27-3-2022). FOTO PROPORCIONADA PER AMANDI ALONSO

Casal de Setmana Santa (11-14 del 4 de 2022). FOTO: AMANDI ALONSO

El Xai Pasqual de Tor, aquest any sí! FOTO: JOAN LORENZO

La cantada de caramelles a Tor, un èxit sonat! FOTO: JOAN LORENZO

Dinar de dilluns de Pasqua a Canet. Amb prop de 40 persones! FOTO: MARTA CORDONET MARQUÉS

L'arròs que es van cruspir les 40 persones a Canet. FOTO: MARTA CORDONET MARQUÉS

El 1r de maig vam poder tornar a celebrar el Dinar de la Mare, enguany a la plaça de Tor. Un dia fantàstic d'emocions i retrobades. FOTO: JOAN MARIA PARETA

I un bon pastís per postres. FOTO: MARTA CORDONET MARQUÉS

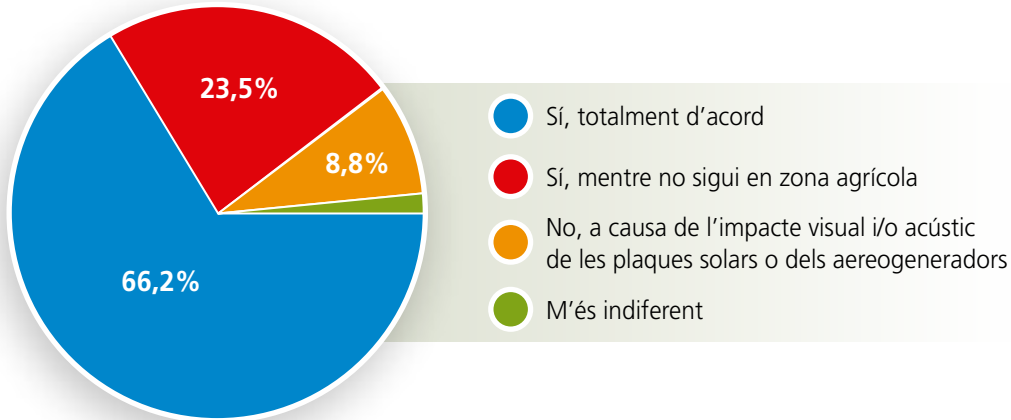

I per tancar el curs, una visita de tot l'Institut Escola de Verges. FOTO: AMANDI ALONSO

Enquesta sobre la implantació d'energies renovables

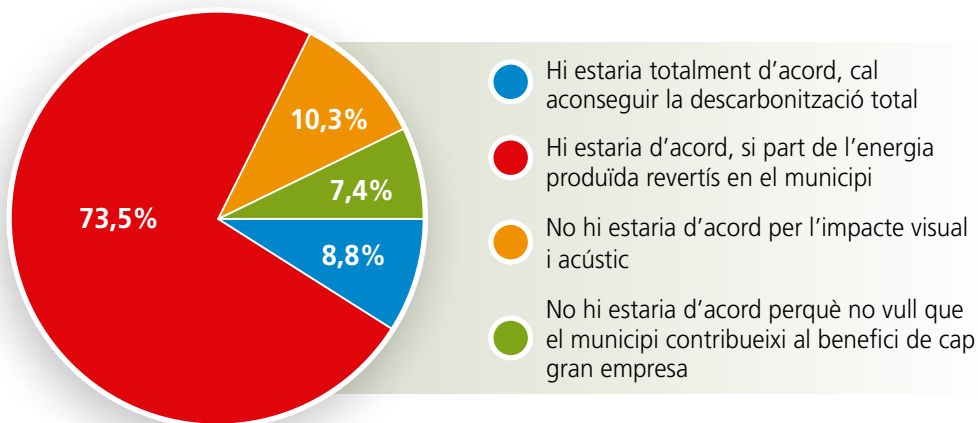
1

Estaries d'acord que al POUM (Pla d'Ordenació Urbanística Municipal) s'incloués una zona on es poguessin instal·lar sistemes alternatius d'energia renovable, és a dir, una reserva de sòl per a aquests tipus d'instal·lacions, tal com es fa per a les zones urbanes?

2

En el cas que una empresa volgués instal·lar una zona de plaques solars o aerogeneradors (molins de vent) al municipi, quina seria la teva opinió?

9 DE GENER DE 2022

48 positius acumulats a la Tallada.

11 DE GENER DE 2022

50 positius acumulats a la Tallada.

12 DE GENER DE 2022

53 positius acumulats a la Tallada.

14 DE GENER DE 2022

58 positius acumulats a la Tallada.

16 DE GENER DE 2022

63 positius acumulats a la Tallada.

17 DE GENER DE 2022

Catalunya

Contagis 1.754.921
Morts 25.225
Dosis administrades
1a 6.424.927 (83,3%)
2a 5.589.305 (72,7%)

Espanya

Contagis 8.424.503
Morts 94.372
Dosis administrades
1a 40.484.286 (85,5%)
2a 38.028.173 (80,3%)

Món

Contagis 330.884.416
Morts 5.551.327
Dosis administrades
1a 4.722.586.229 (60,5%)
2a 4.050.786.416 (51,9%)

64 positius acumulats a la Tallada

19 DE GENER DE 2022

67 positius acumulats a la Tallada.

22 DE GENER DE 2022

70 positius acumulats a la Tallada.

24 DE GENER DE 2022

76 casos positius acumulats a la Tallada.

25 DE GENER DE 2022

84 casos positius acumulats a la Tallada.

26 DE GENER DE 2022

88 casos positius acumulats a la Tallada.

29 DE GENER DE 2022

89 casos positius acumulats a la Tallada.

31 DE GENER DE 2022

Catalunya
 Contagis 2.155.356
 Morts 25.854
 Dosis administrades
 1a 6.463.343 (83,8%)
 2a 5.669,367 (73,5%)

Espanya
 Contagis 9.261.253
 Morts 97.564
 Dosis administrades
 1a 40.918.884 (86,4%)
 2a 38.188.108 (80,6%)

Món
 Contagis 378.331.011
 Morts 5.677.637
 Dosis administrades
 1a 4.808.171.056 (61,6%)
 2a 4.165.312.363 (53,4%)

92 casos positius acumulats a la Tallada.

1 DE FEBRER DE 2022

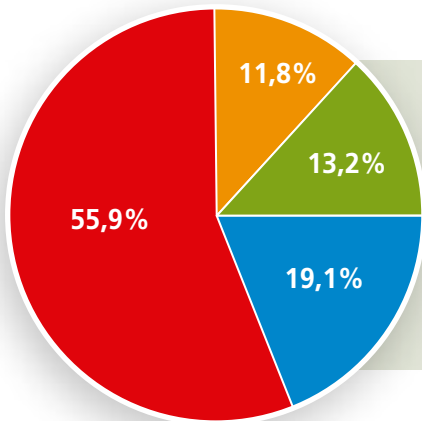
94 casos positius acumulats a la Tallada.

3 DE FEBRER DE 2022

97 casos positius acumulats a la Tallada.

3

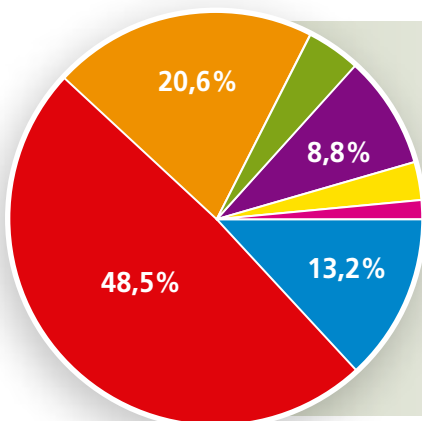
Catalunya, segons la Llei del canvi climàtic, hauria de cobrir un 55% de la seva demanda elèctrica per mitjà d'energies renovables abans del 2030. Acceptaries que s'instal·lés, a prop del municipi, un parc d'aerogeneradors (molins de vent), com per exemple el Parc de Tramuntana, per aconseguir aquest objectiu?

- Sí, perquè és necessari per assolir aquest objectiu per al conjunt del territori
- Sí, sempre que la major part de l'energia produïda reverteixi al territori on es produeix
- No, perquè malmeten el paisatge i el medi ambient
- No, perquè només tindriem inconvenients i els beneficis seran per a grans empreses

4

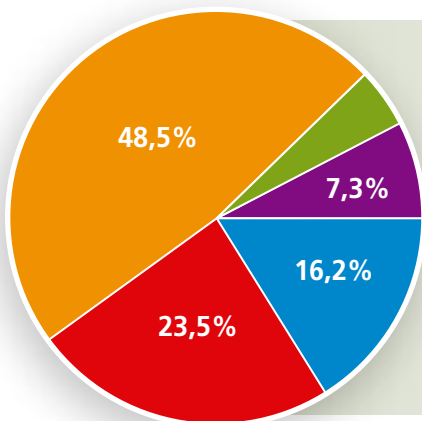
Consideraries la possibilitat de posar-te plaques solars o aerogeneradors (molins) domèstics a casa teva, tot i la inversió inicial que no amortitzaràs sinó al cap d'alguns anys?

- Ja en tinc d'instal·lades
- Sí, si puc obtenir una subvenció
- Sí, encara que sigui sense subvenció
- No, perquè el preu és molt alt i les subvencions escasses o difícils d'obtenir
- No, de moment
- No tindria temps d'amortitzar la inversió
- Depèn del temps d'amortització

5

Si et canviessis ara de cotxe, te'n compraries un d'elèctric?

- Sí, cal contribuir a la descarbonització del medi ambient
- Sí, tot i que els cotxes elèctrics encara són massa cars i no hi ha prou punts de recàrrega
- No, espero que siguin més barats i que hagi més cobertura per recarregar
- No, ja vaig bé amb els cotxes de carburants fòsils (gasol, gasolina, etc.)
- Altres

Comentari de l'enquesta 'Sobre la implantació d'energies renovables'

A causa de l'emergència climàtica i la pujada del preu de l'energia, l'enquesta tracta d'esbrinar l'opinió dels veïns sobre la implantació d'energies renovables al nostre municipi.

1. Estaries d'acord que al POUM (Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal) s'incloués una zona on es poguessin instal·lar sistemes alternatius d'energia renovable, és a dir, una reserva de sòl per a aquests tipus d'instal·lacions, tal com es fa per a les zones urbanes?

Hi ha un acord majoritari (85,7%) perquè el POUM inclogui una zona per a la instal·lació d'energies renovables. Ara bé, d'aquest percentatge, un 23,7% hi està d'acord, mentre no sigui en zona agrícola. De fet la normativa actual ja prohibeix la instal·lació de grans plantes d'energia renovable als sòls d'alt interès agrícola.

Només un 8,8% no hi està d'acord, per la possibilitat que s'instal·lin parcs d'aquesta mena i produeixin un impacte visual negatiu així com molèsties acústiques en el cas dels grans aerogeneradors.

2. En el cas que una empresa volgués instal·lar una zona de plaques solars o aerogeneradors (molins de vent) al municipi, quina seria la teva opinió?

La segona pregunta planteja el dilema entre benefici econòmic d'una empresa i l'interès general. L'ideal és que hagi una certa 'justícia' o equitat entre els dos binomis. El més freqüent és que l'empresa instal·ladora compri o llogui un terreny a un particular i el contracte sigui entre les dues parts. En aquest cas és difícil que part de l'energia generada reverteixi en el conjunt del municipi, si no hi ha una normativa que els hi obligui. També hi ha l'opció cooperativista en què un conjunt de veïns,

amb el suport de l'administració, sigui autonòmica o municipal, promogui una instal·lació d'energies renovables (E. R.) proporcionant el terreny disponible i contractant l'empresa instal·ladora.

Un 73,5% està d'acord que s'instal·li una empresa d'E. R. sempre que el municipi en resulti beneficiat. Per a un 7,4% hi ha un perill latent que vingui una empresa i munti una gran instal·lació d'E. R. sense que el municipi en tingui cap benefici. Als dos extrems dels enquestats hi ha, per una part, els qui veuen amb bons ulls qualsevol instal·lació d'E. R. per tal de lluitar per la descarbonització del planeta, i per l'altra, els qui de cap de les maneres la voldrien per les molèsties que ocasiona.

3. Catalunya, segons la Llei del canvi climàtic, hauria de cobrir un 55% de la seva demanda elèctrica per mitjà d'energies renovables abans del 2030. Acceptaries que s'instal·lés, a prop del municipi, un parc d'aerogeneradors (molins de vent), com per exemple el Parc de Tramuntana, per aconseguir aquest objectiu?

Aquesta pregunta planteja el gran repte actual: hem d'anar deixant els combustibles fòssils (gas, petroli, carbó), que a la llarga s'esgotaran o esdevindran caríssims per l'escassetat o qualsevol crisi dels països productors, i hem d'anar adoptant les fonts d'E. R., les quals no s'esgoten com les fòssils i a més permeten ser més autosuficients quant a les fonts d'energia.

Tot i les instal·lacions particulars o de petites dimensions, també en seran necessàries

CRONOLOGIA DE LA PANDÈMIA

20 DE DESEMBRE DE 2021

Catalunya

Contagis	1.068.276
Morts	24.429
Dosis administrades	
1a	6.209.884 (80,5%)
2a	5.400.844 (70,0%)

Espanya

Contagis	5.535.231
Morts	90.801
Dosis administrades	
1a	39.100.658 (82,6%)
2a	37.799.170 (79,8%)

Món

Contagis	275.506.352
Morts	5.363.801
Dosis administrades	
1a	4.456.502.935 (57,1%)
2a	3.756.861.109 (48,6%)

33 positius acumulats a la Tallada

22 DE DESEMBRE DE 2021

36 positius acumulats a la Tallada

26 DE DESEMBRE DE 2021

37 positius acumulats a la Tallada

27 DE DESEMBRE DE 2021

38 positius acumulats a la Tallada

29 DE DESEMBRE DE 2021

40 positius acumulats a la Tallada

30 DE DESEMBRE DE 2021

43 positius acumulats a la Tallada

3 DE GENER DE 2022

Catalunya	
Contagis	1.335.539
Morts	24.767
Dosis administrades	
1a	6.434.234 (83,4%)
2a	5.608.421 (72,7%)

Espanya	
Contagis	6.667.511
Morts	92.102
Dosis administrades	
1a	39.859.995 (84,2%)
2a	38.028.173 (80,3%)

Món	
Contagis	292.471.887
Morts	5.452.943
Dosis administrades	
1a	4.578.533.572 (58,7%)
2a	3.907.012.814 (50,1%)

5 DE GENER DE 2022

44 casos positius acumulats a la Tallada.

6 DE GENER DE 2022

45 casos positius acumulats a la Tallada.

7 DE GENER DE 2022

Es prorroguen les mesures per contenir la Covid 19 fins al 21 de gener. Aquestes mesures són fonamentalment la limitació de les trobades a un màxim de 10 persones, tancament dels locals d'oci nocturn i limitació de l'aforament al 50% dels bars i restaurants.

d'altres més grans per arribar aquest 55% de demanda elèctrica amb renovables que s'ha proposat Catalunya. Entre els enquestats hi ha una majoria (64,9%) que és conscient d'aquest 'sacrifici' que s'ha de fer i donaria el vistiplau a un projecte de gran envergadura d'E. R. Com a la pregunta anterior, però, dins d'aquest percentatge hi ha un 19% que posaria com a condició que el territori on s'ubiqui en resultés, d'alguna manera o altra, beneficiat. Una part menor, però, rebutja els parcs d'E. R. de grans dimensions, bé per les molèsties que generen (11,8%), bé perquè temen les polítiques de les grans empreses (13,2%).

4. Consideraries la possibilitat de posar-te plaques solars o aerogeneradors (molins) domèstics a casa teva, tot i la inversió inicial que no amortitzaràs sinó al cap d'alguns anys?

Ara són moltes les empreses que s'ofereixen per a la instal·lació de plaques fotovoltaïques o aerogeneradors domèstics; fins i tot els bancs hi ofereixen crèdits a interessos molt baixos. Tot i això s'ha de fer una inversió inicial a amortitzar en uns quants anys i no tothom està disposat a fer-ho. Ara bé, la implantació per part de particulars o de petites comunitats d'E. R. també ajuda a l'objectiu d'una descarbonització global.

El nombre dels qui a hores d'ara aposten, al nostre municipi, per una instal·lació domèstica d'E. R. conforma una àmplia majoria (82,3%):

un 13,2% ja la tenen instal·lada; un 20,6% se la pensen instal·lar encara que sigui sense cap subvenció, mentre que un 48,5% se la instal·laran si aconseguixen algun tipus de subvenció. Només un 17,6% no hi pensa per diferents motius: bé perquè el preu és massa alt i en veuen massa lluny l'amortització, o bé perquè les subvencions són escasses o difícils d'obtenir.

5. Si et canviessis ara de cotxe, te'n compraries un d'elèctric?

Les respostes a la pregunta sobre el cotxe elèctric reflecteixen, en certa manera, l'opinió general sobre la implantació de les energies renovables en el camp de l'automoció: són necessàries, però: a) els vehicles elèctrics o híbrids encara són massa cars, i b) encara no hi ha una infraestructura prou còmoda com la que hi ha per als vehicles de combustibles fòssils. Aquesta és l'opinió més generalitzada entre els enquestats (48,5%). Un 39,7%, però, és partidari del cotxe elèctric tot i aquests inconvenients (23,5%), o bé perquè cal contribuir a la descarbonització (16,2%). Entre els qui s'hi oposen de moment o totalment (9,9%) hi ha respostes ben diverses: "Ja vaig bé amb els cotxes de carburant fòssil", "No tinc cotxe", "Penso que el millor és no tenir cotxe i llogar-ne un sempre que el necessitis", "Quan tingui més garanties que les bateries no contaminen", "Sí, però abans caldria fer canvis a casa per generar autònomament energia".

JORDI MARGARIT

PAUET
ELABORACIÓ DE PRODUCTES LÀCTICS

Agroalimentària FIDO, SCP.
Mas Benito, s/n. 17143 JAFRE - Girona
Tel. 972 76 83 55 - 616 659 357

escola de **dibuix i pintura**

Iniciació i nivell avançat
Estudiants BBAA i d'arquitectura
Ensenyaments artístics
Plàstica infantil

ensenyament personalitzat la classe gratuïta *

BASE Carmen Roger
La Tallada d'Empordà
www.carmenroger.com

informació:
T. 972 780 028
M. 687 892 858

FONAMENTS
TÈCNIQUES
PROCEDIMENTS
PAISATGISME
FIGURA

Voluntariat ADF i compromís amb el medi ambient

Aquest escrit va de petites notícies, que parlen de coses que passen desapercebudes. Són, però, una alenada d'aire fresc, al mig del desori de les grans notícies dels mitjans de comunicació.

Hi ha petites notícies, relacionades amb la participació ciutadana, amb la solidaritat, amb la medicina, amb l'ecologia, amb el compromís amb la natura i el medi ambient, etc., que en general són bones notícies i donen sentit a la vida de les persones. Com l'aire fresc que respirem al Puig Segalar els voluntaris quan en som els protagonistes.

1. Adhesió a l'ADF El Puig Segalar dels municipis de Garrigoles, Ventalló i Verges

Diuen que a la tercera va la vençuda, i així ha sigut. Ja l'any 2008 i l'any 2012 s'havien fet passos en aquest sentit, però sense èxit. En aquest cas va ser possible, en primer lloc, per la voluntat manifesta l'any 2017 dels nous alcaldes i alcaldesses, tant els dels municipis que ja en formaven part –Albons, la Tallada d'Empordà i Viladamat– com els dels municipis que s'hi volien adherir –Garrigoles, Ventalló i Verges.

I en segon lloc, pel convenciment de la Junta de l'ADF en el sentit que una bona defensa del massís del Puig Segalar, pel que fa a incendis forestals, només és possible amb una visió tècnica i forestal en el seu conjunt.

Així doncs, després de les preceptives reunions informatives amb propietaris i veïns de cada municipi, i de dur a terme els plens corresponents dels ajuntaments de Garrigoles, Ventalló i Verges, es va efectuar online l'assemblea extraordinària de l'ADF el dia 12 de març de 2021, on es va proposar i aprovar per unanimitat l'adhesió. És a dir, ni la pandèmia no ens va fer desdir del compromís assolit.

Actualment ens estem acabant d'organitzar tant territorialment com en el vessant de voluntariat.

A escala territorial aquest any s'actualitzarà el Pla de Prevenció d'Incendis del Puig Segalar amb la inclusió dels municipis de Garrigoles, Ventalló i Verges.

Jornada 3-11-2021 a Sant Grau. FOTO: ADF PUIG SEGALAR

9 DE FEBRER DE 2022

99 positius acumulats a la Tallada.

13 DE FEBRER DE 2022

100 positius acumulats a la Tallada.

14 DE FEBRER DE 2022

Catalunya	
Contagis	2.279.099
Morts	26.413
Dosis administrades	
1a	6.475.067 (83,9%)
2a	5.727.674 (74,2%)

Espanya	
Contagis	10.672.906
Morts	100.436
Dosis administrades	
1a	41.007.734 (86,4%)
2a	38.295.449 (80,9%)

Món	
Contagis	413.490.042
Morts	5.828.983
Dosis administrades	
1a	4.875.368.327 (62,5%)
2a	4.270.927.712 (54,8%)

18 DE FEBRER DE 2022

101 positius acumulats a la Tallada.

19 DE FEBRER DE 2022

103 positius acumulats a la Tallada.

24 DE FEBRER DE 2022

105 positius acumulats a la Tallada.

28 DE FEBRER DE 2022

106 positius acumulats a la Tallada.

28 DE FEBRER DE 2022

Catalunya

Contagis	2.388.252
Morts	26.695
Dosis administrades	
1a	6.482.682 (84,0%)
2a	5.798.307 (75,1%)

Espanya

Contagis	11.036.085
Morts	101.917
Dosis administrades	
1a	41.076.523 (86,7%)
2a	39.062.167 (82,5%)

Món

Contagis	436.991.765
Morts	5.957.190
Dosis administrades	
1a	4.979.294.947 (63,8%)
2a	4.383.496.867 (56,2%)

2 DE MARÇ DE 2022

107 casos positius acumulats a la Tallada.

3 DE MARÇ DE 2022

109 casos positius acumulats a la Tallada.

7 DE MARÇ DE 2022

110 casos positius acumulats a la Tallada.

10 DE MARÇ DE 2022

114 casos positius acumulats a la Tallada.

14 DE MARÇ DE 2022

Catalunya

Contagis	2.388.540
Morts	26.837
Dosis administrades	
1a	6.487.894 (84,1%)
2a	5.855.321 (75,9%)

Espanya

Contagis	11.260.040
Morts	102.810
Dosis administrades	
1a	41.112.436 (86,8%)
2a	39.976.015 (84,4%)

Món

Contagis	459.802.558
Morts	6.049.812
Dosis administrades	
1a	5.020.645.994 (64,4%)
2a	4.481.042.757 (57,4%)

Pel que fa a voluntariat, s'estan formant nous voluntaris, tant per al carnet verd per fer treballs de prevenció, com per al carnet groc per col·laborar en l'extinció d'incendis.

Així mateix, i tal com es va aprovar a l'última assemblea, està previst que aquest any es portin a terme les següents actuacions per a la prevenció d'incendis:

- Una aclarida de pins a la zona dels Masos de Ventalló.
- Una aclarida de pins a un altre tros del camí d'Albons a Garrigoles al terme municipal de la Tallada.
- Seguir amb els treballs d'estassada, iniciats l'any anterior, als costats nord i oest de l'ermita de Sant Grau.
- Aclarir i esporgar els pins del cim del Puig Segalar i aixamplar la zona lliure de garrigues.

Aglà d'alzina germinada a la zona del picnic, el futur és aquí. FOTO: ADF PUIG SEGALAR

2. El municipi de la Tallada passa a ser municipi d'alt risc d'incendi forestal

L'any 2017 ens lamentàvem que, un cop redactat el Pla de Prevenció d'Incendis del Puig Segalar, la Generalitat ens denegué els ajuts sol·licitats per a l'execució d'actuacions, malgrat ser un municipi d'alt risc d'incendi forestal segons el Pla INFOCAT.

Això ha canviat. A partir de la publicació del DOGC 2022 de 7 març, els municipis de la Tallada d'Empordà i Viladamat són a tots els efectes municipis d'alt risc d'incendi forestal, com ja ho eren Garrigoles i Ventalló.

Així doncs, i com a criteri general, els ajuts que demana l'ADF a la Generalitat serviran per executar les actuacions del PPIF als municipis d'alt risc d'incendi –Garrigoles, la Tallada d'Empordà, Ventalló i Viladamat– i els que demana a la Diputació per a Albons i Verges, que no són d'alt risc d'incendi.

3. Col·laboració d'àmbit local de l'ADF amb el Vedat ("coto") de Caça de la Tallada

L'ADF el Puig Segalar té bona relació tant amb el Vedat ("coto") de Caça de la Tallada com amb els caçadors locals, malgrat les discrepàncies que tenen entre ells.

La col·laboració mútua va començar quan l'estiu passat representants del Vedat varen informar que volien fer determinades actuacions a la muntanya i creien que podien ser compatibles amb la prevenció d'incendis. El Vedat les finançaria i l'ADF marcaria els criteris tècnics i faria el seguiment dels treballs. Dit i fet: al cap de pocs dies varen cedir a l'ADF una desbrossadora Stihl FS 480, una màquina ideal per fer treballs d'estassada.

Posteriorment varen proposar finançar els treballs d'una actuació prevista al Pla de Prevenció d'Incendis dintre del terme municipal. La proposta es va fer arribar a Sandra Torras,

Jornada 26-02-2022 a Palauborrell. Foto: ADF PUIG SEGALAR

enginyera forestal i tècnica de l'ADF, que va decidir que els treballs es fessin a la banda sud del camí d'Albons a Garrigoles. Aquests treballs han consistit en l'estassada del sotabosc i una aclarida intensa de pi blanc, en benefici d'altres espècies com l'alzina, el roure, l'olivera, etc., amb una potent màquina desbrossadora, i a una amplada d'entre 15 i 30 metres.

Val la pena comentar que, aprofitant l'avinentesa, un propietari ha fet acabar de sanejar la seva pineda i altres han manifestat el seu interès també per fer el mateix.

D'aquesta manera s'ha portat a terme l'actuació més gran de prevenció d'incendis al Puig Segalar des que es va redactar el PPIF, l'any 2016.

I tenen més projectes. En aquest moment preveuen arranjar un tram malmès de l'antic

camí de Marenyà a Garrigoles. En aquest cas els treballs consistiran a reparar el ferm amb els trencaaigües corresponents i desbrossar i aclarir la vegetació d'uns 8 metres d'amplada a banda i banda del camí. Aquesta proposta, igualment prevista al PPIF, també té el vistiplau de Sandra Torras.

I de cara a l'hivern vinent ja estem parlant d'una altra actuació a banda i banda d'algun rec o torrent de la muntanya. En aquest cas la Sandra està tractant la viabilitat de la proposta tant amb la Junta d'Aigües com amb els bombers.

En tots els casos la col·laboració de l'ADF comprèn 2 aspectes importants: la idoneïtat tècnica ja esmentada abans, i la col·laboració amb l'Ajuntament per a la sol·licitud de les autoritzacions als propietaris de les pinedes afectades.

17 DE MARÇ DE 2022

115 positius acumulats a la Tallada.

18 DE MARÇ DE 2022

117 positius acumulats a la Tallada.

25 DE MARÇ DE 2022

118 positius acumulats a la Tallada.

27 DE MARÇ DE 2022

Últim dia en què consten els positius acumulats de la Tallada: 118

28 DE MARÇ DE 2022

Catalunya

Contagis Es deixen de comptar
Morts 26.839
Dosis administrades
1a 6.492.448 (84,1%)
2a 5.902.796 (76,5%)

Espanya

Contagis Es deixen de comptar
Morts 103.436
Dosis administrades
1a 41.153.657 (86,9%)
2a 40.240.841 (85,0%)

Món

Contagis 483.156.170
Morts 6.132.041
Dosis administrades
1a 5.064.578.669 (64,9%)
2a 4.537.222.010 (58,2%)

Cal Físio
Fisioteràpia | Rehabilitació
David Reixa i Maurici
Col·legiat núm. 3040
Església, 9 · TOR
Tel. 652 666 727
calfisio@calfisio.cat

MAPFRE
OFICINA DE VERGES
Plaça Onze de Setembre, 10
T 972 78 08 08 F 972 78 05 42
17142 VERGES
Email: mustel@mapfre.com

11 D'ABRIL DE 2022

Catalunya	
Contagis	-
Morts	27.021
Dosis administrades	
1a	6.495.872 (84,2%)
2a	5.927.873 (76,8%)

Espanya	
Contagis	-
Morts	104.107
Dosis administrades	
1a	41.180.591 (87,0%)
2a	40.349.823 (85,2%)

Món	
Contagis	499.842.091
Morts	6.185.247
Dosis administrades	
1a	5.104.187.155 (65,4%)
2a	4.608.653.156 (59,1%)

25 D'ABRIL DE 2022

Catalunya	
Contagis	-
Morts	27.131
Dosis administrades	
1a	6.497.859 (87,0%)
2a	5.937.130 (84,2%)

Espanya	
Contagis	-
Morts	104.668
Dosis administrades	
1a	41.200.263 (87,0%)
2a	40.414.329 (85,3%)

Món	
Contagis	510.903.357
Morts	6.222.665
Dosis administrades	
1a	5.122.257.883 (65,7%)
2a	4.638.830.203 (59,5%)

9 DE MAIG DE 2022

Catalunya	
Contagis	-
Morts	27.233
Dosis administrades	
1a	6.500.136 (84,2%)
2a	5.945.888 (77,1%)

Espanya	
Contagis	-
Morts	105.444
Dosis administrades	
1a	41.216.883 (87,0%)
2a	40.460.123 (85,4%)

Món	
Contagis	518.737.675
Morts	6.255.466
Dosis administrades	
1a	5.158.439.393 (66,1%)
2a	4.682.126.965 (60,0%)

Informo que en tots els casos els propietaris han donat la seva autorització i aprofito per, des d'aquí i en nom de l'ADF el Puig Segalar, donar-los les gràcies per les facilitats que han posat en totes les sol·licituds.

4. Jornada de voluntariat a la zona del pícnic del Puig Segalar

Per un costat, la Junta de l'ADF procura programar almenys una jornada de voluntariat cada any per fer treballs a cada municipi, i que alhora sigui una festa (un dinar, habitualment). Els treballs normalment consisteixen a fer els acabats i sanejament d'un tros que prèviament hi hagi obert l'arbrat una empresa especialitzada.

Per altra banda, la colla de L'Escamot Greta Thunberg, a la qual tothom és benvingut, cada primer dimecres de mes fa una jornada de treballs, amb una estona de descans per compartir un pica-pica i fer-la petar. Comentem el que estem fent i decidim el que farem. Devia ser a finals de l'any 2020 que vàrem decidir organitzar un segon dinar, el primer l'havíem fet l'any anterior, i parlàvem de fer una festa a dalt el Puig Segalar. La nostra oportunitat ha arribat dos anys després (i postpandèmia): organitzar la jornada programada de l'ADF per al dissabte 2 d'abril del 2022 a la zona del pícnic, amb dinar inclòs per a tots els voluntaris que hi participessin.

Quina festa va ser aquesta jornada! I no perquè no es treballés, que ho vam fer i de valent, sinó per l'ambient festiu en què es va desenvolupar, amb uns 40 voluntaris vinguts dels sis municipis que conformen el massís del Puig Segalar.

Els treballs es varen fer amb desbrossadores, motoserres i eines manuals, precisament a la zona del pícnic i al camí de Garrigoles, lloc on uns dies abans el Vedat de Caça havia portat a terme l'aclarida de pins, regenerats a partir de l'incendi del 2006, que comentàvem abans.

Jornada 02-03-2022. Desbrossant a tot taco.

FOTO: ADF PUIG SEGALAR

Jornada 02-03-2022. Camí de Garrigoles.

FOTO: ADF PUIG SEGALAR

Va ser també una jornada de formació amb motopodadora d'altura, donat que estava previst que l'Ajuntament de la Tallada properament fes donació d'una màquina d'aquestes característiques a l'ADF. Tothom va poder-ne fer les pràctiques que va voler, amb resultat satisfactori.

De voluntaris per preparar el dinar no en varen faltar: un va preparar una fideuà, una altra una cassola d'arròs integral amb espàrrecs, i el que havia previst fer un arròs a la cassola en va haver de fer dues, atès que la previsió era de ser uns trenta i vàrem acabar sent més de 40. Els productes per cuinar tot això els va aportar l'Ajuntament.

Jornada 02-04-2022. Zona del picnic. FOTO: ADF PUIG SEGALAR

I com és habitual, les pomes les va aportar la cooperativa Giropoma d'Ullà.

Va ser un dia de forta tramuntana, però que en cap moment va deslluir la jornada, tant pel que fa als treballs com al dinar, que es va haver de fer a L'Empordanet.

En fi, com que una imatge val més que mil paraules, les fotografies donen fe de tot plegat.

5. Gala Pro Baix Ter

Giropoma i l'Espai Ter varen posar en marxa l'any 2021 la iniciativa solidària Gala Pro Baix

Jornada 02-04-2022. Pràctiques amb la motopodadora d'altura.

FOTO: ADF PUIG SEGALAR

Ter, amb el propòsit de millorar la qualitat de vida de les persones i del paisatge del Baix Ter.

El que es va recaptar a la Gala del primer any es va destinar a les 3 residències de gent gran de Torroella de Montgrí.

Aquest any han decidit dedicar la 2a Gala a les ADF Montgrí i El Puig Segalar, agrupacions de defensa Forestal l'objectiu de les quals és fer actuacions per a la prevenció d'incendis i facilitar-ne l'extinció al Baix Ter, concretament als massissos del Montgrí i del Puig Segalar.

Jornada 02-04-2022. El president informa. FOTO: ADF PUIG SEGALAR

22 DE MAIG
DE 2022

El percentatge de població vacunada amb la segona dosi al municipi és del 65,7%.

Tot i que la pandèmia persisteix, l'alt índex de vacunació i la menor gravetat de la variant òmicron han permès que les activitats de tota mena s'hagin reprès, tal com veureu reflectit en la secció "Fets i gent". Al llarg de dos anys i mig hem publicat cinc cronologies de la pandèmia. Esperem que ja no calgui publicar-ne cap altra.

A partir del 25 de març de 2022 Sanitat deixa de comptabilitzar els casos de contagi per Covid-19.

Les dades recollides en aquests quadres provenen del Ministeri de Sanitat espanyol i de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat de Catalunya.

Les dades referides al món provenen de Statista i One Word in data.

Cal tenir en compte que ja fa temps que diversos estudis basats en les diferències entre la mortalitat mitjana i la que oficialment s'atribueix a la Covid estimen les morts per aquesta malaltia arreu del món amb nombres d'almenys el doble que els oficials.

Les xifres de vacunació a la Tallada corresponen a tot el municipi i s'han extret de <https://coronavirus.jhu.edu/map.html> i també de les dades que diàriament es poden trobar a [Meteo Verges](#) a Facebook.

Jornada 02-04-2022. Un dinar ben merescut. FOTO: ADF PUIG SEGALAR

Gestió al cim del Puig Segalar. FOTO: ADF PUIG SEGALAR

Jornada 06-04-2022. Aclarint els pins. FOTO: ADF PUIG SEGALAR

Se celebrarà el dia 17 de setembre a l'Espai Ter. Començarà a les 7 de la tarda amb una jornada de portes obertes, per donar a conèixer les activitats de les ADF, i finalitzarà amb un concert a 2/4 de 9 del vespre.

Encara no hi ha el cartell informatiu, s'estan acabant els detalls de l'organització.

La Gala serà oberta al públic en general i per descomptat hi estaran convidats tots els socis i voluntaris de les ADF de manera gratuïta.

Properament hi haurà més informació de l'esdeveniment, que es podrà trobar a www.espaiter.cat.

Aquesta potser ja no és una notícia tan petita per a nosaltres. Ens plau, però, aprofitar aquest escrit per convidar-hi a tothom.

JOAN SAGUÉ MERCADER
Voluntaris ADF

ALGUNES DADES:

Les dades de l'ADF a dia d'avui són les següents:

MUNICIPI:

Albons, Garrigoles, la Tallada, Ventalló, Verges i Viladamat

SUPERFÍCIE FORESTAL:

2.438,19 ha, segons dades del Mapa de Cobertes del Sòl de Catalunya (CREAF)

PROPIETARIS ASSOCIATS: 114

VOLUNTARIS: 99

JORNADES DE VOLUNTARIAT

AQUEST ANY 2022: 9

ARBRES PLANTATS

A LA ZONA DEL PÍCNIC:

aproximadament 300 (150 alzines, 120 roures i 30 alzines sureres)

Flors singulars

Avui parlem de flors. D'unes flors que podem trobar en el nostre entorn i que a més de ser d'una gran bellesa, tenen unes vides molt especials.

Les orquídiades gaudeixen de la fama de ser flors singulars per la seva bellesa i la seva connotació exòtica. Sovint les associem a les orquídiades tropicals que trobem a les floristeries, però aquí farem referència a les orquídiades silvestres mediterrànies. Les espècies que esmentarem es poden trobar a l'entorn del Puig Segalar, del massís del Montgrí i del Baix Ter. Són petites i passen desapercebudes, però si les observem amb detall copsarem la seva espectacularitat.

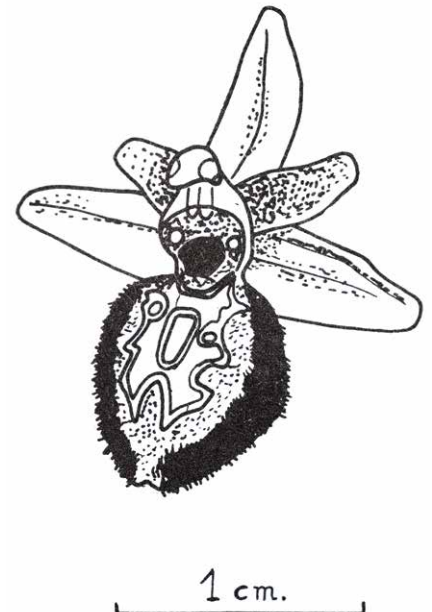
Les orquídiades són geòfits, plantes amb tubercles o rizomes subterranis per passar l'època desfavorable. Justament el nom de la família ve del grec *orkhis* (testicles) per la semblança dels tubercles amb els genitals masculins. A l'època favorable d'aquests òrgans en broten les fulles i més endavant les tiges portadores de les flors. Per brotar gasten el tubercle de l'any anterior, i durant el període vegetatiu en fabriquen un altre que serà per a l'any següent. És per això que cada any podem trobar una orquídiada al mateix lloc que l'any passat. D'aquesta manera només es manté el nombre d'individus de la població.

La part més destacable és la flor. Té 3 sèpals i 3 pètals, pol·linis i ovari. El pètal central és molt diferent dels altres dos, és el label, el qual té formes i coloracions molt vistoses. Una altra part important és l'esperó, a vegades atrofiat, una prolongació en forma de sac on acumulen el nèctar.

La pol·linització la duen a terme els insectes. Les flors ofereixen moltes diver-

Planta sencera.

Flor d'abellera.

Insecte pol·linitzador.

sitats de colors, textures, pilositats, màcules i aromes. Alguns insectes se senten atrets per les aromes o per la semblança del label amb el cos de la femella, i àvids per aconseguir el nèctar o empesos per l'impuls sexual aterren sobre el label per intentar l'aparellament. D'aquesta manera se'ls enganxen els pol·linis al cos,

Autopol·linització.

i quan visiten una altra flor hi deixaran aquest pol·len i la fecundaran. També es poden autopol·linitzar. Una vegada el fruit ha madurat s'alliberen i es disseminen les llavors, tan petites que no tenen ni reserves nutritives, cosa que fa que necessitin la simbiosi amb un fong per poder germinar.

La relació flor-insecte pot ser molt específica, algunes espècies tenen només un pol·linitzador

De tota la variabilitat que ofereix una determinada espècie, tindran més èxit aquelles flors que s'assemblin més a la femella de l'insecte i, consegüentment, deixaran més descendents. Així, generació rere generació, es tendirà a una

semblança cada cop més perfecta entre el label i l'insecte, és evolució per selecció natural. Ha sigut una evolució conjunta entre insectes i orquídies, una coevolució.

Les abelleres i altres flors

Les espècies més representatives al nostre entorn són les abelleres, del gènere *Ophrys*. La paraula ve del grec *ophrus*, que vol dir cella, per la pilositat del label i per l'ús que se'n feia per tenyir-se les celles. La més primerenca és l'**abellera de carnestoltes**, i un mes més tard sur-

ten les **abelleres aranyoses** del grup *sphegodes*, de les quals la més abundant és *Ophrys archnitiformis*. Tant l'una com les altres surten als llistonars, prats secs i brolles de romaní. També són freqüents a les franges entre bosc i camí. A la mateixa època i a l'entorn del Montgrí podem trobar l'**abellera groga**, l'**abellera vermella** i l'**abellera de mirall**, totes tres molt vistoses. A partir de finals d'abril podem veure l'**abellera becada** i l'**abellera vera**, que tot i viure als mateixos hàbitats tenen preferència pels indrets una mica més frescals i ombrívols.

ETIMOLOGIA DEL GÈNERE: Del grec *ophrus* (cella)

G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
<i>Ophrys forestieri</i> (<i>O. fusca</i> subsp. <i>lupercalis</i>) , en honor al botànic francès De Forestier. Abellera de carnestoltes.											
<i>Ophrys lutea</i> , del llatí <i>luteus</i> (groc). Abellera groga.											
<i>Ophrys archnitiformis</i> (<i>O. sphegodes</i> subsp. <i>archnitiformis</i>) , del llatí <i>archnitiformis</i> (en forma d'aranya). Abellera aranyosa.											
<i>Ophrys araneola</i> (<i>O. sphegodes</i> subsp. <i>litigiosa</i>) , del llatí <i>araneola</i> (aranya petita). Abellera aranyosa petita.											
<i>Ophrys passionis</i> (<i>O. sphegodes</i> subsp. <i>passionis</i>) , del llatí <i>passionis</i> (Passió de Setmana Santa). Abellera de la Passió.											
<i>Ophrys tenthredinifera</i> , del llatí <i>tenthredo</i> (gènere d'insecte himenòpter). Abellera vermella.											
<i>Ophrys speculum</i> , del llatí <i>speculum</i> (mirall) per la lluentor del label. Abellera de mirall.											
<i>Ophrys scolopax</i> , del llatí <i>scolopax</i> (becada). Abellera becada.											
<i>Ophrys apifera</i> , del llatí <i>apis</i> (abella). Abellera vera, flors d'abella.											

Abellera de carnestoltes.

Abellera groga.

Abellera aranyosa.

Abellera aranyosa petita.

Abellera de la Passió.

Abellera vermella.

Abellera becada.

Abellera de mirall.

Abellera vera.

Bàrria.

Flor de l'home penjat.

Curraia de flor blanca.

Curraia de flor groga.

Clavell violaci.

Gall llengut.

Orquis perfumat.

Flor caputxina.

Epipactis de flor petita.

Segurament deueu haver vist la **robusta bàrria** als talussos de camins o als marges del bosc, el sorprenent **clavell violaci** per la coloració lilosa de tota la planta, l'esvelt **curraia de flors blanques**, o la **flor de l'home penjat**. Menys freqüents són el **gall llengut** i les altres espècies que figuren a la taula.

Són plantes delicades i cal protegir-les. Les hem de gaudir a la natura però mai les hem de tallar, una bona manera de guardar-les i poder-les gaudir en qualsevol moment és la fotografia

G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
<p><i>Himantoglossum robertianum</i>, del grec <i>himantos</i> (tira, corretja) i <i>glôsa</i> (llengua). Espècie dedicada al botànic francès Robert. Bàrria, mosques grosses.</p>											
<p><i>Orchis antropophora</i>, del grec <i>orkhis</i> (testicle) i <i>àntropos</i> (home). Flor de l'home penjat.</p>											
<p><i>Cephalanthera longifolia</i>, del grec <i>kephalê</i> (cap) i <i>antheros</i> (antera), i del llatí <i>longifolius</i> (de fulles llargues). Curraia de flor blanca.</p>											
<p><i>Cephalanthera damasonium</i>, del llatí <i>damasonium</i> (nom donat per Plini a una planta). Curraia de flor groga.</p>											
<p><i>Limodorum abortivum</i>, del grec <i>limodôron</i> (famolenc, nom donat a plantes paràsites, frares), i del llatí <i>avortivus</i> (que neix fora de temps). Clavell violaci.</p>											
<p><i>Serapias lingua</i>, del déu egipci de la fertilitat <i>Serapis</i>, i del llatí <i>lingua</i> (llengua). Gall llengut.</p>											
<p><i>Anacamptis fragrans</i> (<i>Orchis coriophora</i> subsp. <i>fragrans</i>), del grec <i>anacamptein</i> (recorbat enrere), i del llatí <i>fragrans</i> (d'olor agradable). Orquis perfumat, abellera olorosa.</p>											
<p><i>Anacamptis pyramidalis</i>, del llatí <i>pyramidalis</i> (piramidal). Flor caputxina.</p>											
<p><i>Epipactis kleinii</i> (<i>E. parviflora</i>), del grec <i>epipaktis</i> (flor d'el·lèbor). Dedicada al botànic alemany E. Klein. Epipactis de flor petita.</p>											

Són plantes delicades i cal protegir-les. L'ús d'insecticides en agricultura afecta les poblacions d'insectes pol·linitzadors, i l'ús de fungicides podria afectar el fong que necessita la llavor per germinar. Les hem d'observar i

gaudir-les a la natura, mai les hem de tallar, perquè això voldria dir impedir la formació de llavors i la seva expansió. Una bona manera de guardar-les i poder-les gaudir en qualsevol moment és la fotografia.

RAFEL HEREU
JOSEP M. VIDAL

Les fotografies són de
RAFEL HEREU i de JOSEP M. VIDAL

Estalviar

«Només es té el que s'estalvia»

Estalviar, una acció completament integrada a la vida de les dones del grup del Sinofós, una paraula que pren significat quan no forma part de l'hàbit diari. Quan preguntes a les dones del Sinofós què significa estalviar, et responen que ara s'adonen del que ha significat. Per a elles, l'estalvi ha format part de la seva vida sense saber-ho. No malbaratar i aprofitar-ho tot ha sigut la seva quotidianitat. No coneixien cap més estil de vida ni els calia. "De gana no en passàvem" –diuen. Això era el més important. Els luxes no cabien en el seu pensament. De joves, el tarannà familiar es basava en l'economia de subsistència, i l'educació que van rebre va calar-les tant que tota la vida les ha acompanyat.

Ara, que es podrien permetre viure sense tenir gaire en compte les despeses, continuen seguint la tendència de no malbaratar res. "Tot i que ens permetem gaudir del benestar que ens permet l'economia actual" –comenten satisfetes. "Actualment, no té res a veure de com vam viure de joves." "Ara, mengem el que volem, tenim el que necessitem i més" –diuen. I és que quan recorden les vivències se'ls il·luminen els ulls de satisfacció perquè no en tenen mal record, tot al contrari. Valoren positivament l'educació rebuda. Estan convençudes que l'educació per estalviar els ha ajudat a valorar el que tenien i a viure més feliçment. Creuen que l'estil consumista en què es viu actualment no ajuda a viure en tranquil·litat.

MENJÀVEM EL QUE TENÍEM

«Amb pa i gana es fa un bon repàs»

Primera premissa: "És sagrat no llençar el menjar".

"A casa, mai hem tirat res que fos bo per menjar" –expliquen. "Si un dia fem bullida i en sobra, l'endemà es tornar bullir o fregir i, en tornem a menjar. I del caldo de la verdura en fem sopa."

La colla del Sinofós.

"Quan érem joves i els homes anaven al camp o amb el bestiar, per esmorzar ja esperaven la vianda passada per la paella amb una mica de cansalada. Era un esmorzar contundent que els permetia treballar fort fins al migdia." "Ara és impensable fer aquells esmorzars –diuen rient–, l'estómac ja no ho aguantaria."

La matança del porc els permetia tenir reserva de carn durant tot l'any. Els embotits eren la base per esmorzar i berenar. La cansalada i les botifarres, per acompanyar la vianda, i la carn confita per guisar. L'oli d'oliva era per amanir i el greix per cuinar. A part, mataven algun pollastre, conill, ànec o colom quan els convenia.

L'hort era la font de les verdures i els llegums. Depenent de cada època de l'any, obtenien la verdura de temporada, que els proporcionava una bona alimentació. A l'hivern, les cols i el bròquil, però a l'estiu tota mena de verdures, mongetes, tomates, pebrots, albergínies, carbassons... que l'abundància els permetia fer-ne conserva i confitura per a l'hivern. Les ampolles de cava d'any rere any es guardaven per omplir-les de tomata pelada i que ben tapades amb taps de suro conservaven la tomata fins a la temporada següent.

Les fruites més emprades per a confitura eren el meló i la síndria. Després de l'àpat, quan ja s'havia menjat la polpa bona, es tallava la part dura propera a la pela i juntament amb els melons i les síndries que no eren prou aptes per consumir crues, en feien confitura. Unes bones postres per endolcir l'àpat.

Les pomes del ciri, una varietat que entre palla es servava millor, eren molt apreciades. Igual les pomes “de relleño”, que ben guisades amb sucre caramel·litzat, moscatell, canella i llimona amb un toc de xocolata no deixaven ningú indiferent els dies de festa.

Els llegums, com els cigrons, les mongetes del ganxet i els mongets, una vegada secs i esclovellats es servaven per a tot l'any dins coixineres de roba de cotó.

Quan al setembre, la figuera del pati o de l'hort donava l'abundor de figues, n'hi havia per gaudir-ne de fresques i per assecar-ne per a l'hivern. Aquesta època és temporada de mosques i la dolçor de les figues les atreïa en abundància.

Botifarra i costelló confitats.

Totes les cases tenien el graner on, com bé diuen, a part de guardar-hi el gra per al bestiar hi havia moltes rates. Una part del blat collit anava a cal flequer per tenir el pa de tot l'any. Cada dia anaven a buscar el pa i el flequer anotava en una llibreta els quilos que els entregava. A la propera collita passaven comptes del pa consumit i la farina entregada. D'aquí ve l'expressió “anar a buscar el pa” en lloc de dir “anar a comprar el pa”.

APROFITAR LA ROBA

«Passat aquestes festes ja ho podràs portar per a cada dia»

Per principi, la roba s'apedaçava. Per tant era molt habitual veure la mainada amb uns pantalons apedaçats per anar a l'escola. Els dies de festa, es mudaven i la roba era nova. Els llençols i roba de casa, que solia ser de fil o cotó, també s'aprofitava fins que els pedaços i els sargits ja no aguantaven. Passava el mateix amb els mitjons.

Fer-se els jerseis de llana era un entreteniment dels vespres d'hivern. Una vegada molt usats o petits, aquests jerseis es desfeien i es refeien de nou barrejant-hi diferents llanes. A l'estiu els jerseis els feien de fil perlé, que quedaven molt bonics. Quasi totes les dones sabien cosir, apedaçar i sargir; per tant, era una feina que els pertocava. Si la roba del vestit, encara, era nova, es desfeia i es reformava, així tenien vestit nou. Tenien costum d'estrenar un vestit a l'hivern i un altre a l'estiu, que no volia dir que fos del tot nou, podia ser reciclat. L'important era que fos diferent. La roba era bona i les camises dels homes d'on s'esquinçaven era del coll i dels punys, però girant-los quedaven noves.

Un matalasser amb els bastons esparpellant la llana. FOTO: TONIFOTOGRAFIA.COM

MATALASSOS DE LLANA

«Una llana ben esparpellada fa un bon matalàs»

El matalàs de llana era el més apreciat. Cada deu o quinze anys ja estava molt aixafat i convenia desfer-lo. Es rentava la llana dins uns coves, s'estenia al sol perquè s'assequés i el baster venia a la casa a refer-lo. Era bonic observar quan feia un ball de bastons tot esparpellant la llana i l'habilitat que tenia per cosir-lo i deixar-lo nou. Avui en dia, aquest ofici ja no existeix. Els coixins de tant en tant també els desfeien i en rentaven la llana perquè fossin més esponjosos. Tenir cura de les coses de casa era una tasca necessària per aconseguir-ne una vida més llarga.

Estalviar, reciclar i tenir cura: una filosofia de vida

PER PENSAR-HI

Tenir la sort de passar una estona amb les dones del Sinofós et dona la possibilitat de reflexionar sobre l'estil de vida que portem actualment. Una societat immersa en el consumisme queda molt lluny de la filosofia de vida –avui en diem així– que han dut les nostres àvies nascudes pels volts del 1936. Realment, ara vivim millor? Elles expressen que la comoditat actual ajuda a tenir una vida més plàcida, però que la vida que els ha tocat viure els ha ensenyat a reconèixer el valor de les coses. Perquè no es valora tot allò que és fàcil i per tant, es cau dins el món consumista sense adonar-se'n.

ROSER BAGUÉ PARETAS

Colors de primavera

Ja ha arribat la primavera,
mirant el jardí, un assortit de roses de tots colors
però el vermell, és el preferit de Sant Jordi.
A cada banda creixen espigues de blat,
rossejant amb nítid color.
Són dies dolços i tendres
com mai podia imaginar,
no voldria pas que es tornés cendra,
que l'amor sempre ha de brillar.
Com cada dia al matí, obrim la finestra.
Entra un aire de tramuntana,
molt suau i agradable
que ens fa arribar olors de fragàncies fresques.

És un esclat de primavera,
la intensitat de colors més divins de verds maragda,
grocs de ginesta, em té el cor enamorat.
La terra és una festa! Com un cant de llibertat
deixes pas a l'estiu i a la tardor,
fins arribar a l'hivern descolorit,
i nosaltres t'esperem
amb molta alegria fins que tornis a arribar.
Estimada primavera.

MARIA RUSCALLEDA
de la Colla del Sinofós

Cafeteria
Esmorzars de Forquilla
Servei de Carta
Menú diari
Habitacions

C/ Girona, 20 - Tel. 972 780 136 - 17142 VERGES (Girona)
hostalalberana@restaurant.cat

Vicenç Chicot Cebrià

Finals de maig, temperatures de primers de juliol: vet aquí el canvi climàtic en versió empordanesa. En Vicenç Paleta descabdella cordills per les tomateres sota el cobert de les eines, la mida justa per a aquesta feina mil cops repetida, indispensable per arribar a port. Somriu i es posa dret per rebre'm, tot energia als seus gairebé 90 anys.

Dia 28 de juliol del 32. Al mas de cal Gall hi ha novetat. L'Emília sosté en braços el petit Vicenç mentre el pare, l'Antònio, contempla el miracle de la vida acabada d'arribar. Som al mig de la muntanya, a sobre Llofriu, al cor de les Gavarres.

Reculem uns anys. Els avis, l'Antònio Chicot Purroy i la Lluïsa Balmanya Prats, s'havien conegut a la plaça Catalunya de la ciutat comtal. Als 7 anys ell havia arribat d'Albelda d'Ebre, a l'Aragó; a Barcelona l'esperava un germà més gran que hi servia. L'àvia Lluïsa era de Sant Climent de Peralta. La parella va viure uns anys a Barcelona, va arribar el menut Antònio i més tard varen traslladar-se a cal Gall, un mas petit que van poder comprar. També van tenir una noia, la Gracieta, que de gran va anar a viure a Badalona.

El petit Antònio Chicot Balmanya ha crescut i coneix l'Emília Cebrià Vila. La relació va endavant i un temps després arriba

en Vicenç. Quan el noi tenia 6 mesos, es traslladen a can Torroella de Fitor per fer-hi de masovers. El mas és molt gran i la vista, espectacular, un esclat de natura. Els amos són un metge de Barcelona i la seva esposa italiana, de tracte proper i amable.

Novembre de 1936. El vaixell de guerra *Canarias*, al servei del bàndol nacional aixecat en armes contra la República, bombardeja Palamós sense pietat. Les imatges des del mas Torroella són tan impactants que encara avui, gairebé 86 anys després, en Vicenç les recorda vivament: "Primer es veia la llum de les canonades i tot seguit el buuum de les bombes". La mort i la vida es donen la mà: mentre Palamós tremola, l'Emília dona a llum en Joan. Quatre anys més tard arribarà un altre noi, en Joaquim, que amb el temps es traslladarà a Púbol per gestionar un restaurant d'anomenada, Can Bosch, darrere l'església, encara avui gestionat per la família.

Primeres lletres a Fitor: la Maria, amb vestit blanc, a la dreta de la imatge, i en Vicenç al seu cantó a la primera fila. ARXIU FAMILIAR

«Primer es veia la llum de les canonades i tot seguit el buuum de les bombes»

Fitor, anys de felicitat i de les primeres lletres. Un noi tuberculós, Raúl Figueras, s'instal·la a la rectoria amb la seva família per intentar millorar la salut. És mestre i comença a instruir la mainada dels masos del voltant. Són 11 menuts, incloent en Vicenç i la Maria Sala, que serà la seva companya de vida. La Maria ens acompanya en la conversa i en una pausa em diu emocionada: "Fitor és la vida. No hi tenim res, però és ple de records".

La vida era dura, però eren una comunitat molt unida on tothom cuidava de tothom. Nou masos escampats entre tres quarts d'hora a peu (can Juanola, on vivia la Maria) i una hora i mitja de distància. A falta de telefonia, la veu potent es feia servir com a mitjà de comunicació per avisar en cas de necessitat.

En Vicenç ja té 6 anys i va a engegar les 9 vaques i el toro que li han encomanat. Els ha de dur a la riera, on troben menjar i estan controlades, però la son venç el petit i quan es desperta, el bestiar campa lliure i s'ha menjat un camp de blat de moro que ja feia goig... Us podeu imaginar els crits dels grans... La Maria recorda com a pagès s'enfaixaven les criatures. No hi ha faixa que subjecti el desig de llibertat dels menuts, afortunadament.

El pare treballava a bosc i tothom donava un cop de mà, homes i dones. Es recollien feixines, troncs, es feia carbó i carbonet. La demanda de combustible vegetal per part de can Mario de Palafrugell i la Vincke de Palamós era molt alta.

Casament a l'ermita de Fitor. ARXIU FAMILIAR

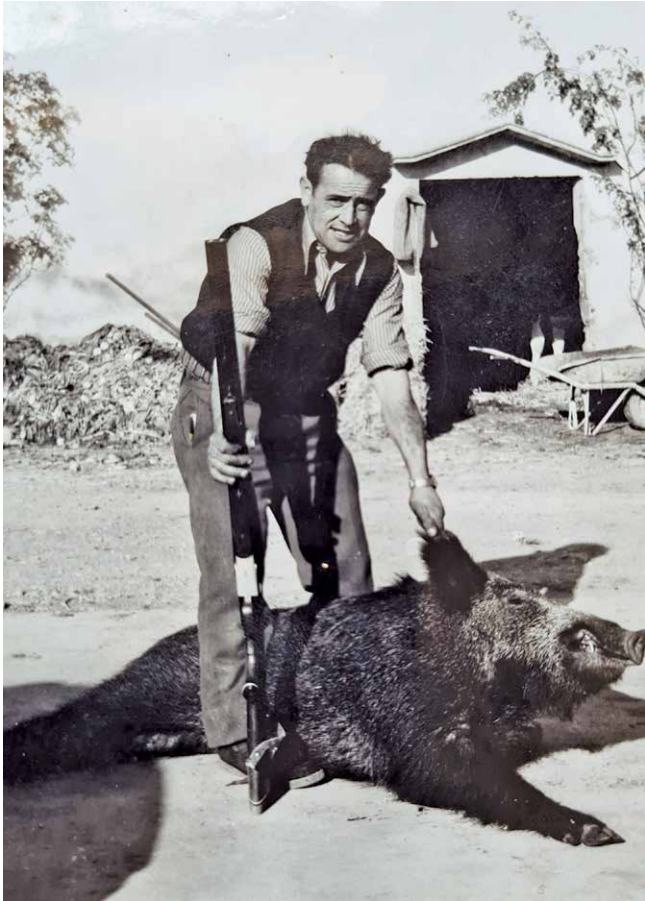
Carros i carros amunt i avall transportant el que les Gavarres donava. L'arribada del gasoil ho va canviar tot i l'activitat va anar de baixa. Un bon dia arriba una proposta des de la Tallada. La mare, Emília, n'era filla, i el seu germà Ventura, amb dificultats per la coixesa que patia, vivia en la casa que avui ens acull. L'oncle d'en Vicenç i la seva dona (batejada Cristina però que tothom li deia Agustina) no tenien fills i van proposar a l'Emília que si els enviava el noi per treballar, el dia de demà la propietat seria per a ells. En Vicenç ja té 16 anys i arriba a cal Paleta de la Tallada, conegut amb aquest nom perquè l'avi de la Cristina/Agustina ho era d'ofici.

En Vicenç canvia les Gavarres per l'aspre i el pla, però s'enyora tant que torna a Fitor cada cap de setmana, encara que sigui per poques hores i, sovint, sense veure la Maria, amb qui comença a festejar als 18 anys. La parella no sempre coincideix, la feina a pagès no s'acaba mai. Arriba el temps del servei militar i en Vicenç té la sort de ser destinat a Barcelona, a la caserna Jaén 25. Flashback: temps enrere en Vicenç havia acompanyat com a mosso de peu l'amo de can Torroella en un viatge a una propietat que el metge tenia a l'Aragó i allà va coincidir amb un tinent coronel, amic de l'amo, que al retrobar-lo a la caserna de Barcelona el va recordar i va tenir-hi una atenció: tota la feina que tenia en Vicenç era anar cada dia a buscar mig litre de llet. La resta del dia, lliure per campar per Barcelona. El servei militar passa com un glop i en Vicenç torna a casa.

1956. En Vicenç i la Maria es casen a l'ermita de Fitor. La foto que adjuntem evidencia la felicitat de la jove parella. Es traslladen a cal Paleta de la Tallada, 66 anys de vida en comú, aviats és dit. Dos anys després del casament, neix en Josep, que continua la feina de pagès iniciada pel pare. El 1964 arriba en Toni que, ara sí que el nom fa la cosa, es dedicarà amb els anys a fer de paleta.

No tot ha estat treballar, és clar. Si en Vicenç ha tingut una passió, sens dubte ha estat la cacera. Farà 90 anys al juliol i encara hi va tres cops per setmana. Als 11 anys ja remenava l'escopeta del pare per matar perdus. La Maria no sembla massa contenta amb les moltes hores fora de casa que hi ha dedicat. "I que n'has estat, de bona noia!", es sincera en Vicenç tot mirant-se-la amb tendresa. Cuidar-se de l'hort va arribar quan va afluir de fer de pagès (si mai s'afluixa d'aquesta feina...). "En mena tres", afegeix la Maria, així es manté ocupat.

Dels fills van venir els nets. En Josep i l'Anna van tenir la Mireia. En Toni i la Pilar, en Gerard i la Júlia. La vida avança indeturable.

Dia de cacera amb un senglar de mida. ARXIU FAMILIAR

No tot ha estat treballar, és clar. Si en Vicenç ha tingut una passió, sens dubte ha estat la cacera

La parella amb els nois i la mare de la Maria, Carmen Lladó. ARXIU FAMILIAR

Els nets, l'alegria dels avis. ARXIU FAMILIAR

En Vicenç a l'hort: dono fe que l'enciam era boníssim!

FOTO: JOAN LORENZO QUINTANA

Ens comencem a acomiadar, l'hort espera i s'ha de regar, que la calor és forta. La Maria, aquella noia que de petita somnia-va ser mestra, per telèfon em fa una darrera reflexió: "Vam venir a la Tallada i vam plantar un arbre nou, nosaltres vam anar creixent i els fills i nets van engrandir la família. Les arrels són a Fitor, el tronc, les branques i les fulles, a la Tallada".

Realisme màgic? No, la vida mateixa.

JOAN LORENZO QUINTANA

El testament de Gausbert Guillem, antic senyor del castell de la Tallada (1051)

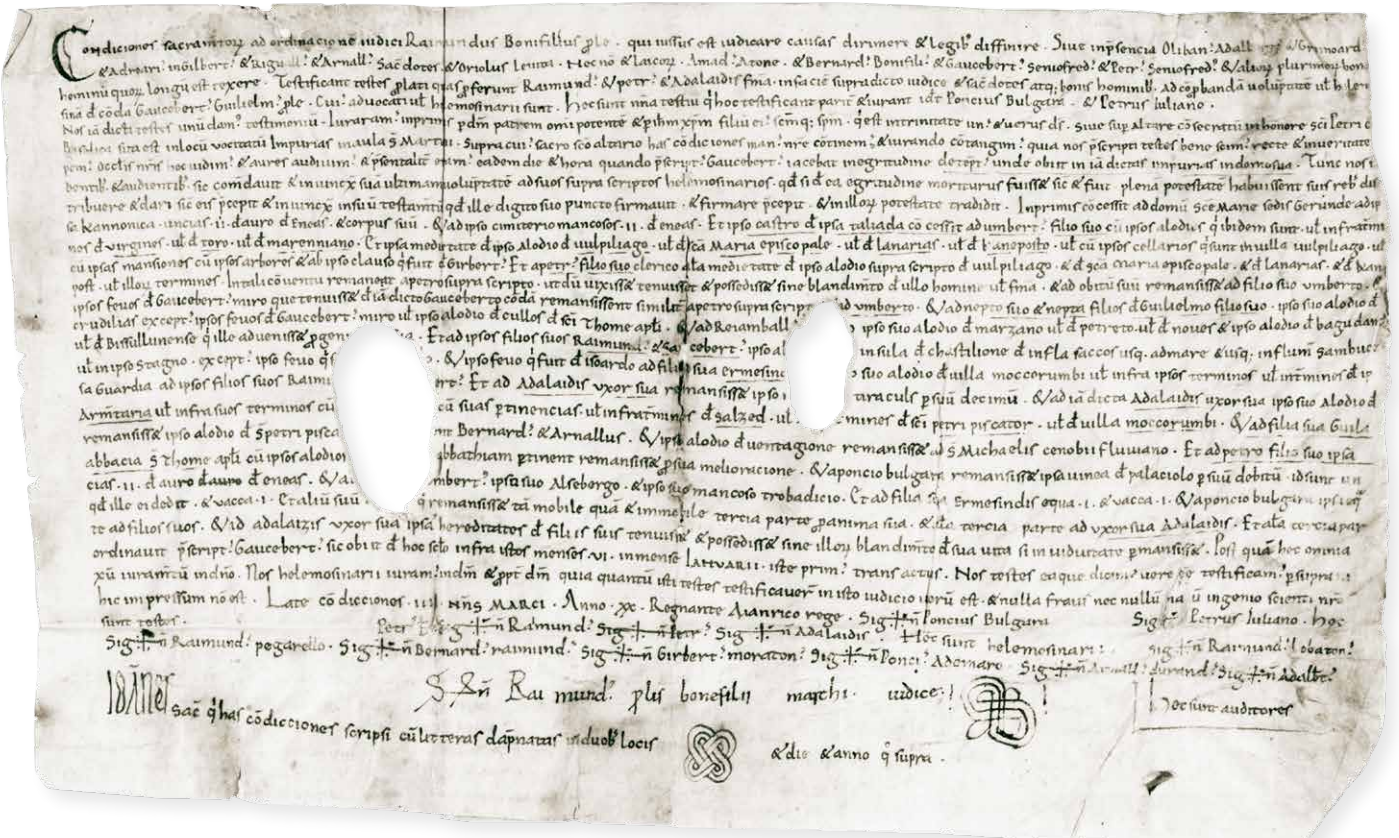
De 1051 en fa gairebé mil anys. I bé, a partir d'un testament podem saber que a la Tallada ja hi havia un castell. I podem deduir-ne força coses més. Això sí que és un raig de llum en la foscor.

El mes de gener de 1051 un ric i poderós personatge anomenat Gausbert Guillem, probablement vinculat a una branca secundària de la nissaga comtal, va morir de malaltia a la seva casa d'Empúries, ciutat que, per cert, estava vivint els seus darrers moments com a capital del comtat.

La cosa devia anar prou de pressa, perquè de fet Gausbert no va ser a temps de deixar per escrit el seu testament, però

sí que va tenir oportunitat de comunicar-lo de paraula a persones de la seva confiança que ell mateix havia escollit com a marmessors, és a dir, com a responsables de vetllar pel compliment de les seves darreres voluntats. Per a casos com aquest, la llei estipulava un mecanisme que permetia donar validesa legal als testaments atorgats verbalment. Era l'anomenada adveració sacramental, que també es portava a la pràctica en el cas de testaments perduts o destruïts. Adveració

perquè consistia a donar testimoni de veritat; sacramental perquè tenia lloc en un espai sagrat. Els testimonis de les darreres voluntats del finat havien de compareixer en el termini màxim de sis mesos davant un altar, on juraven en presència d'un jutge i nombrosos testimonis—recordem que a la Catalunya de l'època la institució notarial encara no existia— que les disposicions testamentàries que a continuació declararien constituïen veritablement la voluntat del difunt.

Imatge de l'Adveració Testamentària de Gausberg Guillem. AMCE, fons "Empúries" de l'ACDM, núm. 7000.

Com és el document?

És així que el dia 4 de març de 1051 o, per dir-ho en el sistema de datació vigent a l'època, el quart dia abans de les nones del mes de març del vintè any de regnat del rei Manrico (Enric I de França), davant el jutge Ramon Bofill i nombrosos testimonis, compareixen, reunits a la capella de Sant Pere de l'església de Sant Martí d'Empúries, Ramon, Pere i Adelaida, en qualitat de marmessors –de fet sabem que es tracta de dos dels fills i la muller– del difunt Gausbert Guillem, i exposen detalladament les diverses disposicions que els havia dictat el seu familiar. Entre els béns que Gausbert va consignar hi trobem que llegà el castell de la Tallada al seu fill Humbert. Val la pena que repassem amb cert deteniment el document que ens parla de tot plegat, perquè a més també ens aporta altres informacions molt interessants i inèdites.

Es tracta d'un pergamí que es pot consultar en format de microfilm digitalitzat a l'Arxiu Municipal de Castelló d'Empúries (AMCE), catalogat amb el núm. 7000 del fons "Empúries" de l'Archivo de la Casa Ducal de Medinaceli.

En tractar-se d'una imatge fotogràfica, no podem apreciar les dimensions reals del document, però sí que podem observar que el pergamí està en un relatiu bon estat de conservació, malgrat que presenta dos grans orificis a la part central, amb la corresponent pèrdua de matèria escriptuària i de text, a banda i banda d'un pronunciat plec que dificulta, però no impedeix, la lectura. Els marges són estrets i relativament regulars, cosa que denota una voluntat d'aprofitar al màxim l'espai, fins al punt que en el cas del costat dret el marge és completament inexistent, fet que ha comportat en determinades línies del text la pèrdua d'algunes grafies que, d'altra banda, es poden restituir amb fa-

*Et ipso castro d'ipsa tallada cō cessit ad umbert.
filio suo cū ipsos alodius q̄ ibidem sunt. ut infra
nos d' virginer. ut d' toro. ut d' marenniano.*

cilitat. El text està redactat en el llatí "marrònic" propi dels documents d'època medieval i està escrit en caràcters que corresponen a la tipologia que els paleògrafs anomenen lletra carolina. Com és habitual en la redacció de documents d'aquesta mena, el text presenta una notable profusió d'abreviatures i signes que substitueixen mots sencers o determinades síl·labes. S'observa també que algunes paraules, sobre tot els antropònims i els topònims, van ser subratllades amb la intenció de destacar les informacions més rellevants. Com a curiositat podem notar que, a la part inferior, els senyals –aquests grafismes amb línies entrecruades– que corresponen respectivament a les subscripcions del jutge i de l'escrient, denoten certa diferència en el domini

de la ploma. En el primer cas el traç és molt rústic i fins i tot barroer; en canvi l'escrivà loannes, que dibuixa una figura força més complexa, té un traç molt més àgil, net i segur. (Suggerim als esperits curiosos que provin de reproduir ambdues figures i s'adonaran que potser no es tracta només d'una qüestió d'habilitat cal·ligràfica).

Des del punt de vista diplomàtic podríem dir que és un document que s'ajusta plenament a les característiques i estructura pròpies de la seva tipologia. Primerament s'indica el nom de les persones que participen en l'acte: el jutge, els testimonis que hi seran presents, els marmessors que declararan, els dos testimonis que signaran el document que

La cosa devia anar prou de pressa, perquè de fet Gausbert no va ser a temps de deixar per escrit el seu testament, però sí que va tenir oportunitat de comunicar-lo de paraula.

Els treballs al camp: hi veiem els segadors i el senyor. Correspon a la il·lustració per al mes d'agost d'un calendari del Queen Mary's Psalter (Ms. Royal 2. B. VII), Llibre dels salms de la Reina Maria (se suposa que el llibre és del s. XIV).

s'expedirà, i el lloc sagrat on tots plegats s'han reunit i on es farà el jurament. Seguidament trobarem la part dispositiva, el cos del document, on es detallen les deixes testamentàries pertinents. Cap a la part final hi trobarem la referència a la data de mort del testador, tot i que només se n'indica el mes (gener, en aquest cas). L'escatocol és la darrera part del document, on hi consta la data i seguidament la signatura dels testimonis, els marmessors, el jutge i l'escrivà.

El contingut del testament

El testament de Gausbert Guillem començaria cap al final de la novena línia. La primera deixa que fa és per a la Seu de Girona, on vol ser enterrat, i a aquest efecte llega dues unces d'or "d'Eneas" a la canònica i dos mancusos del mateix or al cementiri. Aquí és obligat un comentari numismàtic per subratllar l'esment dels mancusos d'or i d'aquest Enneas, que fou un reputat fabricant de moneda jueu establert a Barcelona (vegeu A. M. Balaguer, *Història de la moneda als comtats catalans*).

Cap a la meitat de la desena línia hi trobem la segona deixa, que sens dubte és la que resultarà més interessant per als lectors d'*Aspre i Pla*. Diu: "Et ipso castro de ipsa Taliada concessit ad Umberti, filio suo, cum ipsos alodios qui ibidem sunt vel infra termines de Virgines, vel de Toro, vel de Marenniano...". La traducció literal vindria a ser: "I el castell de la Tallada el va concedir a Humbert, fill seu, amb els alous que allà mateix hi ha, i als termes de Verges, de Tor i de Marenyà". És una frase prou breu, però plena d'informacions que convé descabdellar. Anem a pams.

Parem atenció, primerament, a aquest Humbert, fill del testador, per tant, germà –com a mínim per part de pare– del Ramon i del Pere que ja hem vist com a marmessors. Coneixem per

De quines proporcions podem estar parlant?, i, sobretot, quin paper tenia aquesta fortalesa en el tauler d'escacs del comtat?

altres documents i referències que el patronímic Humbert apareix diverses vegades, en èpoques diferents, vinculat al castell de la Tallada, tot i que de moment no som capaços d'establir si existeix realment un lligam genealògic entre tots ells. Potser aquí hi podríem tenir 'una arrel'.

Com podia ser el castell de la Tallada?

Fixem-nos ara en allò que rep Humbert: el castell i uns alous a la Tallada, i altres alous en tres termes veïns. Ens hem de preguntar què i com era el castell de la Tallada a mitjan segle XI. Una fortalesa, segur; i alguns habitatges molt probablement, també. Però, de quines proporcions podem estar parlant?, i, sobretot, quin paper tenia aquesta fortalesa en el tauler d'escacs del comtat? No tenim manera de saber-ho, perquè ens trobem en un moment d'urbanisme

Un castell medieval. Il·lustració del *Beatus de Tábara*. s. X.

incipient fortament condicionat per les violències del feudalisme creixent. A tall de comparació, apuntem que molts anys després del document que ens ocupa, el 1098, quan el vescomte Ramon Guillem –amb aquesta cognominació, qui sap si pertanyia a la nissaga de Gausbert?– ven als comtes Hug II i Sança el castell de Verges, s'hi fa referència només a una torre de pedra i calç i a una fortalesa que està en procés de construcció. Pel que fa als alous –propietats lliures, que no es tenien per cap senyor a qui s'haguessin de tributar parts de collita o drets com terços, lluïsmes i foriscapis– ens poden estar parlant tant de terres en cultiu (camps, vinyes) com d'erms i zones de bosc o arbreda, potencialment roturables. No se'ns indica ni quants alous són, ni quina extensió tenen, ni on estan situats, ni amb qui afronten. Només sabem que alguns eren al terme de la Tallada i altres a Verges, Tor i Marenyà.

Reprenem el testament. Humbert, a més del que acabem de comentar, rebrà també la meitat de l'alou que el seu pare té a Vulpellac, i a la Bisbal, i a Llaneres (avui Castell d'Empordà) i a Canapost; i també la meitat dels cellers que són a Vulpellac, juntament amb les "mansiones", arbres i el clos que fou d'en Girbert. La restant meitat de tots aquests béns correspondrà a un altre fill de Gausbert Guillem, Pere, de qui se'ns indica que és clergue i que suposem que ha de ser el mateix Pere que actua com a marmessor. Un detall: el testament estipula que Pere podrà disposar dels béns que se li han assignat mentre visqui, però quan ell mori passaran a mans del seu germà Humbert. A més, a Pere li correspondran també els feus que Gausbert tenia pel

difunt Gausbert Miró, béns que també passaran a Humbert un cop finat Pere.

El testament continua amb una llarga sèrie de donacions més, que resumim:

A un net i una neta, que són fills de Guillem, un altre fill de Gausbert, els correspondrà l'alou que el testador tenia a Cruïlles, excepte els feus que foren de Gausbert Miró, i també els correspondrà l'alou de "Cullos" de Sant Tomàs (de Fluvià).

A Riembau –de qui no podem determinar-ne el parentiu a causa de la llacuna que en aquest punt presenta el document– li dona l'alou de Marçà, el de Pedret, el de Noves (Garriguella), el de Bagudà i el de Besalú, que Gausbert havia rebut de la seva mare (si interpretem bé la llacuna del document).

A Ramon i Gausbert, també fills del testador, l'alou de l'illa de Castelló, des d'"Infla saccos" fins al mar i del Fluvià fins a l'estany. També els dona el feu que fou d'Isard i de la seva filla Ermesenda, i el feu de Vilamacolum i la Guàrdia.

A Adelaida, la seva muller, li deixa un bé que no sabem interpretar a causa de la llacuna del document (diu: "ipso /---/ tiraculs", que qui sap hem de relacionar amb aquell gual de la Tet anomenat de Tiraculs, a la població rossellonesa de Baó, citat el 988). En tot cas, li correspon a Adelaida per raó del dot que ella havia aportat al matrimoni ("per suum decimum"). També li llega l'alou de l'Armentera, el de Saldet, el de Sant Pere Pescador i el de Vilamacolum.

A la seva filla Gila, li pertocarà aquell alou de Sant Pere Pescador que havia estat de Bernat i Arnau.

Al monestir de Sant Miquel de Fluvià li llega l'alou de Ventalló. Seguidament disposa que el seu fill Pere, el clergue que ja hem vist més amunt, obtingui "ipsa

abbacia Sancti Thome apostoli cum ipso alodios", béns que quedaran per a l'abadia quan Pere mori. Aquest apunt té un interès especial perquè, a la vista de la documentació coneguda, fins ara s'ha considerat que el priorat benedictí de Sant Tomàs de Fluvià va ser fundat vers 1066 (*Catalunya romànica*, IX, p. 853-854), i aquí en tenim una referència anterior. D'altra banda, caldria veure què significa exactament aquesta donació i en què consisteix concretament, perquè no sembla versemblant que Gausbert Guillem pugui tenir cap potestat per lliurar una abadia (i fixem-nos que diu "abadia", no "priorat"), per més que n'hagués pogut ser un hipotètic benefactor.

El pergami ens permet establir que a mitjan s. XI el castell de la Tallada era una possessió de Gausbert Guillem, un magnat emporità amb propietats a més d'una vintena de poblacions de les actuals comarques de l'Alt i el Baix Empordà

A Ponç Bulgara, que és un dels testimonis que signaran al final del document, li deixa la vinya de Palol i dues unces d'or d'Ennees pel que se li deu. A Humbert li deixa el seu ausberg i el seu mancús "trobadicio". A la filla Ermessenda, una euga i una vaca. A Ponç Bulgara li deixa l'euga que ell li havia donat, i una vaca.

De la resta de béns, tan mobles com immobles, en dona un terç a l'Església ("pro anima sua"), un terç a la seva muller, i un terç als fills. A Adelaida, la muller, li quedarà també l'usdefruit vitalici de les heretats dels seus fills sempre que no es torni a casar ("si in uiditate permanisset").

Signen el document Ponç Bulgara i Pere Julià com a testimonis; Pere, Ramon i Adelaida com a marmessors; Ramon Llobató, Ramon Pegarell, Bernat Ramon, Girbert Morató, Ponç Ademar, Arnau Duran, i Adalbert com a "auditores"; Ramon Bofill, com a jutge; i finalment, Joan, sacerdot, que fou l'escrivà que redactà el document.

Primeres conclusions

En conclusió, el pergami que acabem de veure ens permet establir que a mitjan s. XI el castell de la Tallada era una possessió de Gausbert Guillem, un magnat emporità amb propietats a més d'una vintena de poblacions de les actuals comarques de l'Alt i el Baix Empordà, que en morir, el 1051, llegà aquest castell i molts altres béns al seu fill Humbert. Potser valdria la pena notar, també, que de tota la llarga sèrie de béns que Gausbert Guillem llega als seus hereus, l'únic que fa referència clarament a un element fortificat –i estem parlant d'un espai geogràfic considerable i d'un context de violència i "revolució feudal"– és el cas del castell de la Tallada, que no per casualitat és la primera deixa que fa el testador després d'haver-se assegurat el descans etern de l'ànima i del cos, que per ell devia ser allò més important.

Més enllà d'aquestes consideracions, el document presenta infinitat d'aspectes que des del punt de vista històric, jurídic, paleogràfic, filològic, genealògic, numismàtic, geogràfic, etc., ens aporten elements per contextualitzar i comprendre millor com era i com 'funcionava' el món medieval a les nostres contrades. Amb un únic document no s'escriu la història, però com deien els nostres avis, tota pedra fa paret.

SALVADOR VEGA I FERRER

Terminologia

Alou

Propietat lliure de cap tipus de càrrega o servei.

Ausberg

També anomenat *gonió*, és un tipus particular de cota de malla, una mena d'armadura en forma de túnica que cobreix el tors i alguns cops part dels braços i cuixes, i podia arribar fins als turmells. La formen anelles entrellaçades de ferro forjat o acer. Era la principal arma defensiva dels cavallers medievals.

Cognominació

El cognom era un mot que s'afegia al nom propi per afavorir la identificació (per exemple en Joan, el Ferrer). El fet que aquest segon nom sigui Guillem tant en el cas de Gausberg (el que llega el castell de la Tallada l'any 1051) com en el cas de Ramon (el vescomte que ven el castell de Verges l'any 1098) pot fer pensar que eren de la mateixa família.

Diplomàtic

Relatiu a la interpretació de diplomes (documents oficials).

Foriscapis

Drets que cobrava un senyor feudal a un vassall a canvi de poder alienar (vendre o cedir) el feu.

Lluïsmes

Dret que cal pagar al senyor de domini directe (propietari) quan es volen alienar (vendre o traspassar) terres que es tenen a cens; o sigui, a canvi d'una part de la collita o de diners (era un dret real).

Mancusos

Moneda d'or encunyada pels comtes de Barcelona.

Mancús encunyat el 1067, durant el comtat de Ramon Berenguer I.

Matèria escriptuària

Fragments escrits, en aquest cas a mà.

Paleògrafs

Especialistes en la lectura i interpretació de documents antics.

Patronímic

Nom derivat del nom del pare, i en general nom de fonts.

Terços

Contracte d'arrendament en què un terç era per al propietari i la resta per a l'arrendatari.

Terres roturables

Terres que es poden 'rompre', llaurar per primera vegada; o sigui, terres que poden ser posades en cultiu.

Unces d'or

Monedes d'or que pesaven una unça (aproximadament 30 g).

E.S. VERGES

Pedro Carvalho

Tel. 972 78 01 34

Ctra. 31 p. Km 357,8 - 17142 - VERGES (Girona)

CARNS I EMBOTITS

Plaça Major, 6 - Tel. 972 64 06 03
LA BISBAL D'EMPORDÀ

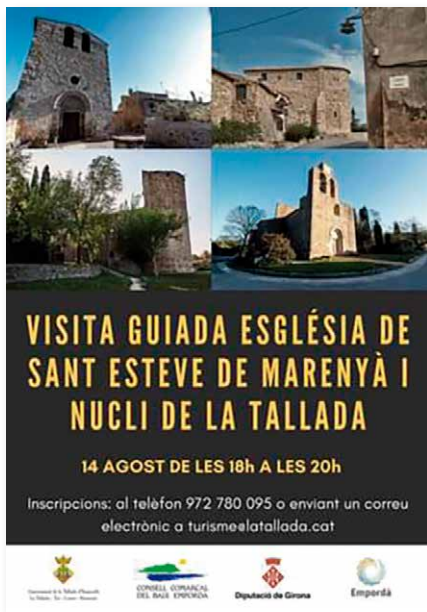
C/ Major, 67 - Tel. 972 76 80 18
JAFRE

Formació d'adults: aprenentatge al llarg de la vida

L'aprenentatge permanent és un dret i un hàbit saludable. Sempre és un bon moment per aprendre i qualsevol edat és adient. Són molts els recursos que posen al nostre abast les institucions, entitats i centres públics i privats i tota la societat pot ser educadora.

Al preàmbul de la Llei d'educació 12/2009, del 10 de juliol, de la Generalitat de Catalunya, es diu: "La societat catalana aspira a proporcionar la millor educació a les noves generacions i, més enllà, a continuar donant oportunitats educatives a tothom durant tota la seva vida. Aquesta aspiració es correspon amb la voluntat col·lectiva de fer de Catalunya un país pròsper, benestant i cohesionat, on tothom que hi viu pugui portar a terme lliurement el seu projecte vital"¹.

Visites guiades, una altra forma d'aprenentatge.

Per facilitar aquest objectiu el Departament d'Educació posa al servei dels ciutadans una oferta d'educació d'adults variada que es pot consultar al seu web (<https://triaeducativa.gencat.cat/ca/educacio-adults/>), així com molts recursos virtuals d'aprenentatge a través del portal xtec.cat².

També el Departament de Cultura enllaça webs de biblioteques, museus, patrimoni, teatres i molts més àmbits a la seva pàgina web³ a través dels quals podem fer visites virtuals, demanar llibres en préstec o veure obres de teatre online, entre moltes altres activitats.

Però aquest objectiu no és exclusiu de les nostres institucions: l'Institut de la Unesco per l'Aprenentatge al llarg de la vida (UIL) es proposa en el seu mandat mundial⁴ "promoure i donar suport a l'aprenentatge al llarg de tota la vida, (...) l'educació continuada, l'alfabetització i l'educació bàsica no formal, prenent un enfocament holístic i integrat, intersectorial i transsectorial com a paradigma d'orientació per a l'educació del segle XXI".

Cursos d'adults 2021.

La Unió Europea dona suport al concepte d'aprenentatge al llarg de la vida

En el marc estratègic de cooperació europea en educació i formació, ET2020, la Unió Europea dona suport al concepte d'aprenentatge al llarg de la vida coordinant la cooperació entre els Estats membres sobre formació i donant suport a les comunitats d'aprenentatge. Existeix una plataforma electrònica d'aprenentatge d'adults a Europa (EPALE)⁵ que proporciona informació i recursos molt interessants.

NOTES:

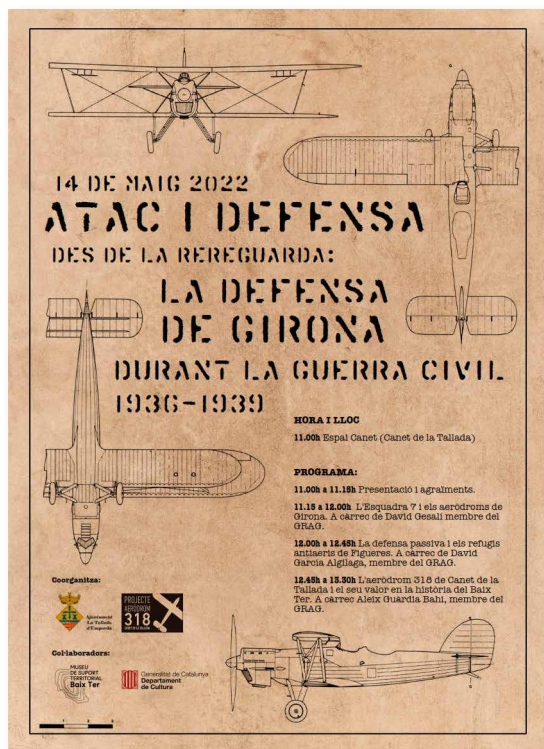
1 <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=480169>

2 <https://xtec.gencat.cat/ca/recursos/activitats-autoaprenentatge/>

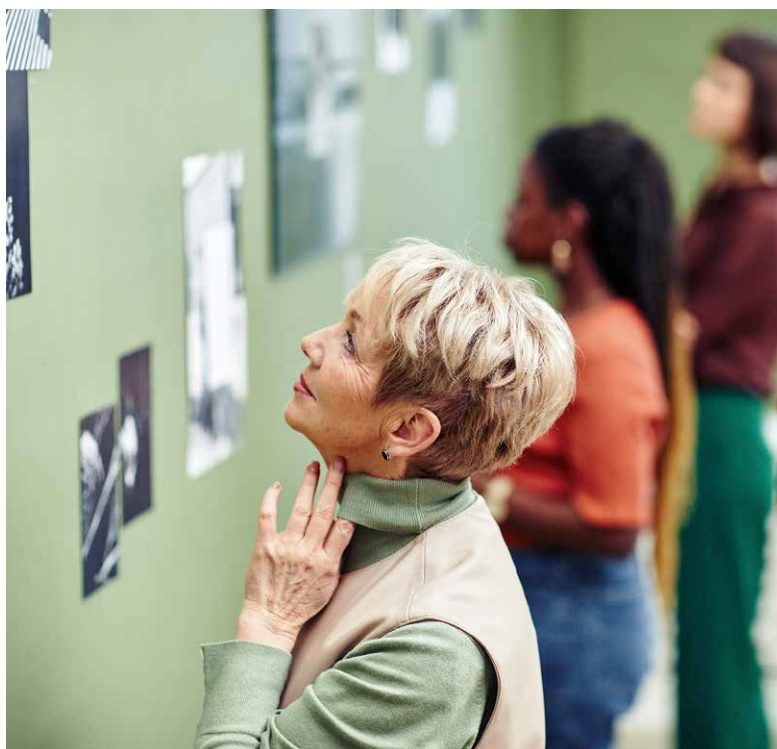
3 <https://cultura.gencat.cat/ca/inici/>

4 <https://uil.unesco.org/es/unesco-instituto>

5 <https://epale.ec.europa.eu/es>

En trobades com aquesta també s'hi aprèn.

L'aprenentatge que adquirim anant a una exposició és l'aprenentatge informal.

Diferents tipus d'aprenentatge

En el seu article al *Butlletí trimestral n. 10*, de març d'enguany del Consell Municipal d'Educació de Girona ⁶, la Rosa M. Falgàs Casanovas, presidenta d'ACEFIR ⁷, membre del CEM i filla de la Tallada, fa una mica d'història del concepte d'aprenentatge al llarg de la vida; destaquem que al punt 3 de la Conferència de 1997 a Hamburg l'Institut de la Unesco va declarar: "L'educació d'adults comprèn l'educació formal i la permanent, l'educació no formal i tota la gamma d'oportunitats d'educació informal i ocasional existents en una societat educativa multicultural...". La Rosa M. ens explica molt clarament

aquests diversos tipus d'aprenentatges de gent gran al seu blog ⁸, per la qual cosa em permeto reproduir les seves paraules (el subratllat és meu):

"Les persones que per poder continuar en el lloc de treball, per millorar-lo o per trobar una nova ocupació necessiten obtenir una titulació com el graduat en educació secundària (GES, equivalent a l'ESO), realitzar la prova d'accés als cicles formatius de grau mitjà o superior o superar la prova d'accés a la universitat per a majors de 25 anys, accedeixen als *estudis anomenats formals o reglats*. En canvi, qui necessita obtenir un certificat o diploma conforme ha realitzat un curs ocupacional o

d'actualització professional, accedeix a l'anomenat *aprenentatge no formal*. L'aprenentatge que adquirim assistint a una conferència o anant a visitar una exposició és *l'aprenentatge informal*. Per últim, *l'aprenentatge accidental o ocasional* és el que adquirim parlant amb una altra persona, mirant una tanca publicitària del carrer...".

En conclusió, disposem de moltes oportunitats de seguir formant-nos quan arribem a l'edat adulta, i com considera la Dra. Margalida Vives Barceló ⁹, l'aprenentatge al llarg de la vida és un element clau en l'envelliment actiu i la qualitat de vida de les persones. En l'article referenciat comenta que no

NOTES:

⁶ <https://web.girona.cat/documents/20147/291921/butlleti-CEM-10.pdf>

⁷ ACEFIR és l'Associació Catalana per a l'Educació, la Formació i la Recerca. Vegeu <http://acefir.cat/>, i CEM és el Consell Municipal d'Educació de Girona

⁸ <https://aprendreallargdetotalavida.blogspot.com/?m=0>

⁹ "L'aprenentatge al llarg de la vida com a element clau dins l'envelliment actiu i la qualitat de vida". Anuari de l'Educació de les Illes Balears. 2011

Actualment a la nostra comarca tenim set escoles d'adults i a l'Alt Empordà n'hi ha dues més

es tracta d'ocupar el temps lliure sens més, sinó d'ampliar les possibilitats d'educació permanent per mitjà d'una intervenció socioeducativa apropiada.

Les mateixes capacitats

En aquesta mateixa línia, la Susana Agudo Pardo, al seu article "Aprendre al llarg de tota la vida. La gent gran en la societat de la informació"¹⁰, explica que s'han fet investigacions que conclouen que les diferències d'aprenentatge entre joves i persones grans anaven relacionades amb la falta d'hàbit d'aprendre de les persones grans i a la pràctica en els joves, però no per les seves capacitats. També destaca els programes universitaris per a gent gran, la finalitat dels quals no és la professionalització sinó la formació integral de la persona, una de les iniciatives més destacables de les que formen un envelliment actiu.

Són molts més els mitjans que posen al nostre abast les institucions, entitats i centres públics i privats per a l'aprenentatge permanent, a més de les universitats. Les escoles d'adults en són un bon exemple, com ens expliquen la Mai Garcia Breton i en Sebas Parra al seu llibre *La força del coneixement. Crònica de l'educació d'adults a les co-*

Els ajuntaments també ofereixen cursos de formació.

*marques gironines*¹¹. Actualment a la nostra comarca en tenim 7 (Calonge, Castell-Platja-d'Aro, la Bisbal, Palafrugell, Palamós, Sant Feliu de Guíxols i Torroella) i a l'Alt Empordà n'hi ha dues a Figueres i un centre a l'Escala.

Altres activitats d'aprenentatge

També el Consell comarcal i els ajuntaments promouen les activitats d'aprenentatge per a totes les edats als seus municipis. En el nostre, la Tallada d'Empordà, per mitjà de la Colla del Sinofós es fan tallers de memòria, manualitats o xerrades de salut; cursos de cuina a La Caseta, classes d'anglès, pilates, marxa nòrdica o ioga, conferències sobre el patrimoni i projeccions de documentals entre d'altres actes culturals. S'impulsa el cant coral i la música, la lectura i les xerrades amb autors, amb presentacions de llibres i visites a equipaments culturals, com la que el Casal de Tor fa cada any per la Candelera.

I així totes aprenem de totes en qualsevol moment, com a les trobades de costura a la Tallada, les de fer puntes de coixí que van promoure la Irene i la Roser de can Carolà, i no oblidem els consells de qui manté la saviesa popular i ens ensenya a portar-la a la pràctica com tenir l'hort ben ufanós, fer una bona confitura o conserva de tomata i ratafia o aquella recepta culinària que va passant de generació en generació.

Les activitats formatives presencials al nostre abast són múltiples i molt diverses i en el nostre entorn proper en tenim per a tots els gustos i aficions. N'esmentarem unes quantes sense ànim de ser exhaustius: llengües, dibuix i pintura, ceràmica, música, cant coral, dansa, macramé, patchwork i scrap, escriptura, informàtica, fotografia, etc.

Les persones grans són el grup social que millor pot fer realitat la idea de l'aprenentatge al llarg de tota la vida, una etapa vital plena de possibilitats i de temps per a la plena realització personal. Persones grans actives, compromeses, que mostren exigències personals, amb el seu propi estil de vida i amb interès per la participació social.

Tothom aprèn de tothom. Compartir experiències, fer xarxa i aprendre dels altres i amb els altres. Aprofitem totes les oportunitats per formar-nos al llarg i ample de la vida amb profunditat en qualsevol context. De ben segur trobarem l'itinerari i les activitats que més ens convinguin en funció dels nostres interessos i necessitats per no deixar d'aprendre. Mai és tard per fer-ho!

MARGARITA VIDAL JURADO

NOTES:

¹⁰ Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa. <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165570>

¹¹ www.udg.edu/ca/viu/edicions-udg/catalogue/detall/id/2236

Els contes: font de fantasia i benestar

Si fem cas d'algunes opinions, la lectura es va perdent entre les nenes i els nens. Ho hem volgut començar a esbrinar i resulta que entre els infants de la Tallada la lectura segueix essent una activitat plaent i suggestiva.

Són dos quarts de nou del matí. Els nens i nenes del poble es preparen per anar a l'escola.

A la parada del bus comença la primera trobada amb els companys i companyes. Aprofito aquest espai per poder trobar-los i entregar-los una enquesta sobre la lectura. El fet que una persona forana de l'ambient habitual es presenti a la parada els desperta curiositat. S'apropen i em pregunten què són els fulls que els dono. Els explico que ens agradaria saber si els agrada llegir i quins hàbits de lectura tenen, i que si fan un dibuix del llibre que estan llegint sortirà publicat a la revista. Ho prenen amb interès.

Tan bon punt veuen el bus que s'acosta, es van posant en fila per pujar-hi. A veure qui és primer! La monitora va cridant pel nom i amb ordre independent de la fila, van pujant. Busquen el seient de la finestra per poder fer adeu als pares i mares, que els corresponen amb un somriure de complicitat.

Un gest que no és un adeu, tot el contrari, és la mostra d'estimació que els dona la confiança i la seguretat per iniciar el dia. Aquí, comença una jornada llarga que els permet aprendre, i sobretot, conivir. A l'escola hi estan a gust; és el seu espai. La convivència amb iguals és sempre agradable.

A la tarda, el retorn. Un moment esperat per les dues bandes. Els braços dels pares i mares els acullen com si haguessin passat tot el dia a la parada esperant-los. *Acompanyar, acollir*, són paraules que descriuen uns rols essencials per al bon desenvolupament emocional dels infants.

És l'hora del berenar. Un moment dolç de conversa, buiden el pap: com ha anat l'escola, què heu fet, què has menjat per dinar, què és el que més t'ha agradat, amb qui has jugat... Un qüestionari que permet intercanviar l'experiència del dia. *Ecoltar*.

L'hora del conte

Hora del conte: Un altre moment especial al dia a dia dels infants. *Compartir*. Compartir una història, una aventura, una fantasia, permet a les mares i els pares entrar dins el món dels petits. Fer-se petits. Gaudir de les mateixes històries, viure dins el mateix globus i deixar volar la imaginació. La pau i la tranquil·litat que es desprèn durant l'estona de lectura proporciona un benestar recíproc digne de gaudir amb intensitat.

Perquè us feu una idea del que la lectura de contes representa per als nostres infants, us faig un resum de l'enquesta:

"M'agrada molt llegir perquè quan llegeixo em sento bé, em relaxo, i estic a gust"

"M'agrada molt que m'expliquin contes"

"M'agrada com la mama o el papa m'expliquen el conte"

"Cada dia m'expliquen un conte abans d'anar a dormir. Així dormo més bé"

"Llegeixo cada dia abans d'anar a dormir" "També llegeixo al matí"

"M'agrada estar amb els pares".
"Quan era petita em llegien el conte però ara, el llegeixo jo"

"Els meus pares m'han ensenyat que llegir és divertit" "Al meu avi li agrada molt llegir i m'ha fet agafar afició"

"Quan llegeixo em sento bé."

"A la llar d'infants i a l'escola ens expliquen contes i m'agrada"

"Els contes m'ajuden a imaginar"

"Quan llegeixo m'imagino que estic dins el conte"

"Aprendre amb els contes és més fàcil" "Els dibuixos m'ajuden a entendre millor"

"La meua vida sense contes seria avorrida" "Sense contes no faria servir tant la imaginació"

"Els contes m'expliquen coses interessants" "Amb els llibres aprenc moltes coses noves"

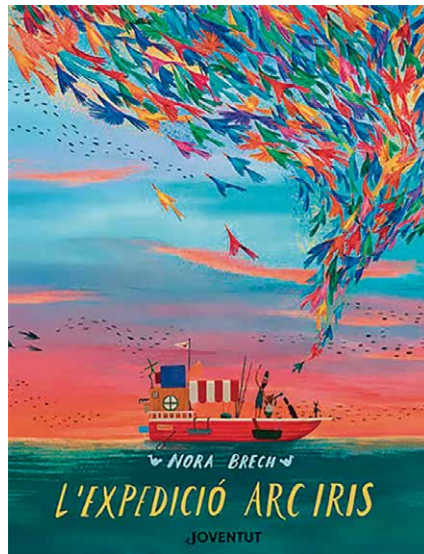
"M'agraden tots els contes" "Llegeixo llibres d'aventures, de fantasia, de misteri, d'animals..."

"De vegades miro contes a la tablet"

"Prefereixo llegir llibres en paper"

"M'agradaria que al nostre poble hi hagués una biblioteca"

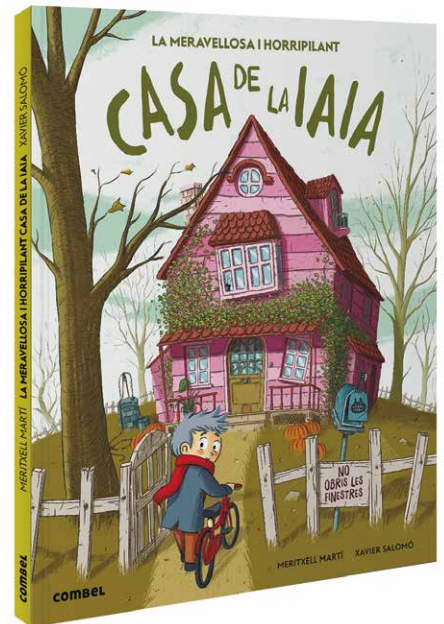
"M'agradaria que al poble hi hagués una biblioteca, hi expliquessin contes i me'ls pogués endur a casa"

Portada de "L'expedició Arc Iris".

Les respostes de l'enquesta manifesten clarament les emocions que la lectura els desperta i la necessitat de sentir-se acompanyats. Cada una de les expressions manifestades està carregada d'una dosi emocionant de sinceritat: trobo especialment interessant quan diuen "La meua vida sense contes seria avorrida" o "M'agrada com la mama i el papa m'expliquen els contes".

Són emocions de benestar que els ajuda a créixer amb autoestima i a despertar la curiositat per ser persones interessades en el món que els envolta. Acompanyar els nostres infants al món de la lectura els dona la base de seguretat per ser autònoms i poder gaudir lliurement de la lectura al fer-se més grans.

"La casa de la iaia"

CONTES QUE ELS AGRADEN:

La Blancaneu
L'Aneguet lleig
L'Expédition Arc Iris
Aladí
Tarakanishe-Chukosvski
El clan dels pura-sang
Amanda Black 2
El sopar de por
La casa de la iaia
El club dels cinc
Princeses drac
En un pot de vidre
El drac d'or

ROSER BAGUÉ PARETAS

Tel. 972 780 524

www.materialia.cat

info@materialia.cat

materialia

materials de construcció

Aixetes • Lavabos • Mobles de bany • Sanitaris • Dutxes • Mampares • Spas
 Saunes • Paviments • Revestiments • Mosaics • Pedra natural • Parquets

De conques, fadrins i fadrines

En aquesta entrega la divagació és màxima. D'una conca als macarrons coneixerem un jove de Sant Boi, una rateta per casar i una tia de Tarragona.

He sentit la paraula *conca* per referir-se a un estri, avui de plàstic i de colors diversos, d'una certa capacitat, més ample que profund i que pot tenir molts usos, des de portar-hi la roba molla fins a rentar-s'hi els peus. I efectivament el Diccionari Alcover-Moll ens diu que és un "recipient gran, a manera de gibrell, destinat a tenir aigua per a escurar els plats, rentar els peus o la roba, etc. (or., occ.); cast. *cuenco, lebrillo*" (DCVB).

Hi ha una segona paraula, amb el sentit de "fadrina vella", amb el masculí *conco*.

I una de tercera, amb el sentit geogràfic de plana envoltada de muntanyes.

Ribells, gibrells i conques

Els meus avis paterns eren originaris de la Conca de Barberà. Per a ells la paraula *conca* tenia el sentit geogràfic de la seva comarca. Per parlar de l'atuell feien servir la paraula *ribell*, que és una variant de *gibrell*. De fet, també podien dir-ne una *ribella*. En canvi, de l'orinal per a les criatures en deien *gibrelleta*. No entrarem en detalls, però recordo alguna escena entranyable —ara emocionant, aleshores de budells— en què

Conca o ribell de fang.

jo o els meus germans érem asseguts a la gibrelleta de la manera més natural enmig del tràfec domèstic. Tots aquests mots venen del llatí *llabrellu*, amb el mateix significat.

Anant a la paraula *conca*, veiem que ve de la paraula llatina *concha*, amb un significat semblant d'atuell de forma arrodonida. Allò que caracteritza el mot és el fet de referir-se a un forat arrodonit a una cavitat o concavitat. Així podem parlar de les "conques dels ulls". I també d'un objecte còncav.

Conques, fadrins i fadrines

És clar que hi ha també un altre mot igual, un homònim de *conca*, que vol dir "fadrina vella", soltera. El masculí és *conco* i prové del llatí *avonculus*, que ens ha donat la paraula *oncle*. Avui ja

Conca o ribell de plàstic.

no sabem què vol dir *fadrí*, però ha tingut de sempre el significat de "solter" i també de "jove". L'origen del mot és clar: ve de *fratrinus*, diminutiu de *frater*, o sigui que un "fadrí" seria un germanet, o sigui, un noi jove.

Ara bé, com és que hi havia "fadrines velles"? Les noies que no es casaven normalment romanien a la casa paterna i, en morir els pares, seguien vivint en aquesta casa pairal, que havia esdevingut la casa del seu germà gran, l'hereu. No és estrany que fossin vistes com a germanetes pel germà i "ties" —conques— pels seus nebots.

En general, però, *fadrí* acostuma a tenir el significat de "jove". En poso tres exemples del meu record:

Al conte "La rateta que escombrava l'escaleta" el gat diu a la rateta:

—*Rateta, rateta,
vos que sou tan boniqueta,
us voldríeu casar amb mi?
Jo que soc tan bon fadrí.*

Aquí la paraula *fadrí* ajunta el significat de "jove" amb el de "casador" —que no caçador, encara que el gat només pensi a cruspir-se la rata.

La Conca de Barberà vista des de darrere el monestir de Poblet.

El de Sant Boi

En algunes cançons hi surten “fadrins”, per exemple els de Sant Boi:

*Els fadrins de Sant Boi
molta fatxenda en gasten,
el més petit de tots
en gasta més que els altres
Tralarà! El maco de la Laia, serà.*

En aquest cas, els nois de Sant Boi són d'extrema dreta, són solters i presumeixen, perquè “ser un fatxenda” o “gastar fatxenda” vol dir fer ostentació de la pròpia persona i del vestit.

Per això la cançó segueix així:

*Porta un vestit de vellut,
botonada de plata.
Se n'ha comprat un ram,
set duros d'or, costava.*

El noi n'és tant, de fatxenda, que es posa el ram al barret i que quan veu la seva amor pentinant-se a la finestra, entra a la casa i puja l'escala per donar-l'hi. La noia, però, li agafa el ram i el fa fora i el noi es lamenta: “el ram prou me l'ha pres, l'amor no me l'ha donada”... Una lliçó del “sí és sí” proporcionada pel cançoner català.

Em ve al cap també l'expressió “Quan Judes era fadrí i sa mare festejava” per dir un temps molt antic i absurd, perquè es festejava *abans* del matrimoni i no *després*, a menys que hi hagi un esment injuriós per a la mare de Judes, un personatge que pel que sembla es mereixia tots els penjaments —fins i tot ell mateix es va penjar d'una figuera borda— per haver traït Jesucrist.

Doncs, quan Judes era fadrí la meva tia, fadrina vella, feinejava entre la cuina i el safareig. Com que era de Tarragona, hi tenia ribelles i no conques, i, això sí, feia uns macarrons llegendaris.

RAMON CASARES ROMEVA

'D'Abantes a Xurrencai', una presentació molt entretinguda

En Robert Sabater s'explica. Ramon Casares apunta. FOTO: MERCÈ MIRALLES

Presentació de 'D'Abantes a Xurrencai' a la sala de plens de l'Ajuntament. FOTO: MERCÈ MIRALLES

Finalment la pandèmia va concedir el permís i es va poder presentar *D'Abantes a Xurrencai** a la sala de plens de l'Ajuntament de la Tallada el divendres 8 d'abril. Va ser un acte prou entretingut i participatiu. El parlar de l'Empordà —com diu el subtítol del llibre— hi va regnar en tots els sentits perquè en va ser l'objecte i també el subjecte, atès que una bona part de les persones assistents eren empordaneses.

L'Amandi Alonso ens va donar la benvinguda i després de la presentació de qui signa aquesta nota, en Robert Sabater va entrar a fons en el contingut d'aquest recull de mots i expressions empordaneses. N'era l'enèsima presentació, i es notava, perquè tota l'exposició va ser àgil i interessantíssima. El llibre és una obra oberta, en la segona edició de la qual l'autor

ha incorporat noves entrades. Convidats per l'autor, en cada acte els assistents passen una prova de competència en empordanès davant d'una breu llista de mots cadascun més envitricollat. La discussió sobre les alternatives i les maneres de dir-los proporciona nous materials que en Robert Sabater podrà incorporar en edicions successives.

El col·loqui també va tocar temes com l'empobriment de la llengua, la influència de l'escola i els mitjans de comunicació i, sobretot, les xarxes socials. El debat va quedar obert, com no podia ser d'una altra manera; les coses complicades no es resolen en una tarda. Però va quedar palès que la nostra maltractada llengua suscita un interès ben viu, si més no en el nostre municipi.

RAMON CASARES ROMEVA

*Aquesta publicació es va ressenyar en el número 28 d'*Aspre i Pla*, en aquesta mateixa secció a la pàgina 40.

Reivindicació de la vellesa

Tenim la immensa sort de viure en una època de la història de la humanitat en què val la pena parlar de vellesa. Cada vegada més persones arriben a aquesta etapa de la vida i hi ha una vellesa humanament digna, o sigui, gent vella que pot tenir vida pròpia, amb una certa autonomia i llibertat.

Així doncs, ¿per què continuem considerant ser *vell* i *vella* gairebé un insult, alguna cosa menyspreable i gens atractiva?, ¿per què eufemismes com *tercera edat* si no diem pas ni primera ni segona edat? Ja és hora d'exigir respecte, personal i social, per a la vellesa.

Considerem només 3 aspectes de la gent vella, del nostre entorn i temps.

I.- EL NOMBRE

Els vells *som molts*. El context demogràfic ha canviat. Ara i aquí, una part important de la població arriba a la vellesa, cosa que, ni de lluny, passava temps enrere. Tots sabem que l'esperança de vida ha augmentat molt, i de manera sostinguda, des de meitats del segle XX. Tot i que ha baixat uns dos punts per la pandèmia, la mitjana actual de vida aquí és de 82,4 anys. Només fa un segle l'esperança de vida era aproximadament de la meitat, d'uns 40 anys. A més, a Catalunya l'any 2021, segons l'Institut d'estadística (IDESCAT), teníem aquesta realitat:

- **Població de 0 a 15 anys:** 16,07% (del total).
- **Població de 65 anys i més:** 19,05% (del total).
- **Índex d'envelliment:** 127,1 (es calcula amb els dos percentatges anteriors). És clar que podem parlar d'una població envellida, que amb precisió és quan l'índex supera el 100. Al municipi de la Tallada segurament l'índex és superior, com a molts altres petits pobles agraris.

Arribar a la vellesa no és cap vergonya; tothom ho vol. Què passa aquí?

De moment els demògrafs ho compten així. ¿Canviaran les xifres aviat i es comptarà com a "vella" només la gent de 70 anys o més? És possible. Molta gent vella actual té poc a veure amb la de temps passats. Tot canvia, i ara més ràpidament que mai.

II.- MÉS PASSAT que FUTUR

Comptem com comptem, el cert és que *la vellesa és l'últim període del cicle vital*. És el destí que compartim amb tots els altres éssers vivents. Encara que *vellesa* és un concepte vague perquè no podem precisar quan una persona pot ser qualificada de vella i es fixa convencionalment, sí que sabem quan s'acaba aquesta etapa final de la vida ("... tots hi serem al port amb la desconeguda." J. V. Foix; a G. Ferrater, poc després de la seva mort fa 50 anys). La vellesa forma part de la vida, que és procés i canvi continu. Donem per descomptat que malament qui no hi arriba; alguna cosa negativa li ha passat. Les millores aconseguides

pel progrés en serveis sanitaris i socials, jubilacions, etc. expliquen l'augment imparable de gent vella al món i molt més en els països més desenvolupats humanament. També expliquen la millora en la qualitat de vida, per exemple en salut física d'aquesta etapa vital (per això, aquests serveis, guanyats a pols, no s'haurien de retallar, sinó al revés).

¿Per què, doncs, la vellesa té tan mala fama? ¿Per què pràcticament ningú vol ser considerat vell i molta gent es deleix per semblar jove? Quan, amb estratagemes diverses, amaguem o neguem l'edat estem reconeixent que té alguna cosa de dolenta o vergonyosa que cal fer invisible. Arribar a la vellesa no és cap vergonya; tothom ho vol. Què passa aquí?

III.- NOUS VALORS

Creiem clarament que *el que passa és una qüestió de valors*, el nucli de la reivindicació que volem fer aquí. El contrari de *vellesa* (aplicat a les persones) és *joventut*. I tenim ben interioritzat allò de "juventud divino tesoro" o, quan som vells, que qualsevol temps passat va ser millor. La nostra època adora tot el que associem a ser jove. Fixem-nos en la moda, la publicitat, etc. Hi ha poques excepcions com "La arruga es bella" d'Adolfo Domínguez. El llenguatge sovint no és neutre, i *vell* o *vella* solen tenir un matis clarament negatiu. Segurament més *vella* perquè en les dones l'aparença externa té, socialment, més pes. En canvi, *jove*, en la majoria de contextos, és positiu i fins i tot elogiós. En l'imaginari social heretem aquest contrast. Associem *joventut* amb esplendor, alegria, salut, bellesa, benestar, activitat, etc., en general, amb qualitats desitjables i que valorem positivament. Fixem-nos, però, que són majoritàriament relacionades amb l'aspecte extern, en coherència amb una època de culte al cos i amb interès a fer-nos creure que l'aparença juvenil és el més important objectiu a aconseguir en aquesta última etapa de la vida (indústria cosmètica o antiedat, cirurgia estètica, etc.). Tot el contrari passa amb *vellesa*. Les associacions són, en tendència, negatives i menyspreatives. Els sinònims d'*envellir* són per sortir corrents (*caduquejar*, *decaure*, *anar a menys*, *degenerar*, *espatllar-se...*). Siguem conscients que aquests són els estereotips i valors dominants.

Cada etapa de la vida té els seus pros i contres, les seves pèrdues i els seus guanys. Ni ser jove és tan bonic ni ser vell, tan negatiu. O, al revés, ni ser vell és tan lleig i menyspreable ni ser jove és tan positiu

En aquest escrit volem defensar que aquesta actitud tan arrelada es basa en una visió molt deformada de la realitat. Hem heretat aquestes imatges dicotòmiques massa simples i esquemàtiques per ser vertaderes. La realitat, que és complexa, sempre té matisos. Cada etapa de la vida té els seus pros i contres, les seves pèrdues i els seus guanys. Ni ser jove és tan bonic ni ser vell, tan negatiu. O, al revés, ni ser vell és tan lleig i menyspreable ni ser jove és tan positiu. Pensem-hi una mica i alliberem-nos d'aquestes falses idees tan repetides i interioritzades. Amb aquest objectiu apuntem les següents idees, que caldria completar.

ALGUNS PROBLEMES freqüents entre els JOVES

(ja sabem que solen tenir més salut, energia, memòria...):

- ▶ Dificultats per situar-se a la vida i ser independents (cost de l'habitatge, poca feina o feina precària ...)
- ▶ Vida frenètica, estressada i competitiva (pròpia de l'actual **turbocapitalisme**)
- ▶ Inseguretats vitals diverses...
- ▶ Inconsciència, impulsivitat, ingenuïtat, desconcert...
- ▶ Etc.

ALGUNES FORTALESES que PODEN TENIR la GENT ENVELLIDA o que ENVELLEIX

(ja sabem que el cos i la ment es van deteriorant, que alguns trets s'accentuen...):

- ▶ Més maduresa, lucidesa i serenitat per acceptar que a la vida hi ha límits, pèrdues, situacions desagradables i problemàtiques...; a més, per descomptat, de situacions agradables, boniques...
Com deia, de vell, en J. Gil de Biedma:
"Que la vida iba en serio
uno lo empieza a comprender más tarde..."
- ▶ Es pot deixar el "turbo" i gaudir més del temps i del que agrada, tenir més calma, més vida espiritual, etc.
- ▶ L'experiència, que permet tenir més recursos davant moltes situacions.
- ▶ Etc.

És veritat que cada etapa de la vida i cada persona particular té les seves pròpies fortaleeses i limitacions més acusades. Els graus són sempre diferents. També els aspectes a considerar, perquè les persones som molt complexes i tenim capacitats tant físiques com mentals, emocionals i espirituals

**CONSTRUCCIONS
EL PUIG SEGALÀ SL**

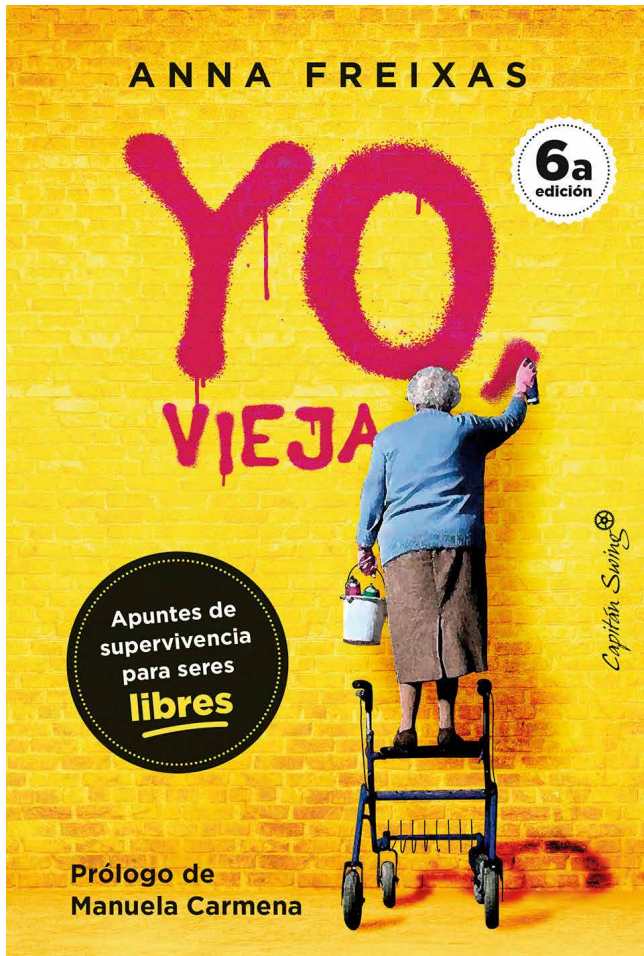
Albert Urtós

Ctra. Figueres s/n 17134 La Tallada d'Empordà
☎ 676 04 24 94
✉ conselpuigsegalar@hotmail.com

agroempordà s.l.

Albert Oliveras
629 602 162

c/ Canet, s/n - **17134 LA TALLADA** (Girona)
Tel. 972 78 05 73
e-mail: albert.oliveras@agroemporda.cat

Aquest llibre, que parla només sobre dones velles, ha estat la font d'inspiració d'aquest article.

La creativitat, l'entusiasme, la curiositat, la valentia, el sentit de l'humor... no tenen edat. Tampoc la fragilitat és exclusiva de cap període vital. De fet, és una característica humana (ja va dir B. Pascal al segle XVII que els humans som tan dèbils com les canyes). No cal fer-ne bandera, però tampoc avergonyir-nos-en. Diuen alguns pensadors que gràcies a l'èxit de les reivindicacions feministes hem guanyat en honestedat respecte a moltes debilitats pròpies de tots els éssers humans, tant de dones com d'homes, de la vellesa i també de la joventut. Justament per això, l'excés d'orgull, l'arrogància i la prepotència sí que les hauríem de deixar tots a casa; que tots plorem i necessitem dels altres no, perquè és fals amagar-ho. És veritat que cada etapa de la vida i cada persona particular té les seves pròpies fortalles i limitacions més acusades. Els graus són sempre diferents. També els aspectes a considerar, perquè les persones som molt complexes i tenim capacitats tant físiques com mentals, emocionals i espirituals. De tot aquest ventall, cal tenir-ne cura harmònicament si volem arribar a ser éssers humans una mica complets; cosa que curiosament, potser, és més possible a l'envellir que en cap altra època de la vida.

E. Fromm (1900-1980, alemany i jueu). Sociòleg, psicoanalista i pensador humanista. Autor d'obres ja clàssiques.

Quin regal, llavors, la vellesa! Siguem més ponderats i mirem la realitat amb els ulls ben oberts. Perquè, quin frau viure enganyats!

No hi ha receptes ni per viure ni per envellir de manera que la nostra vida valgui la pena de ser viscuda. Cadascú ha de trobar la seva pròpia que, a més, cal reconquerir cada dia amb el que fem, el que pensem o sentim, etc. Hi ha molta diversitat de circumstàncies, d'històries, moltes diferències individuals i moltes, massa, desigualtats. Són factors que amb els anys potser encara pesen més.

Viure bé sempre és un art i, com amb tot art, cal un cert domini teòric i pràctic (E. Fromm *dixit*). Segons ens diu l'Anna Freixas a *Yo vieja*, els gerontòlegs s'atreveixen a apostar provisionalment (falten molts estudis encara) per algunes pistes generals que semblen garantir un envelliment satisfactori:

- La curiositat intel·lectual i cultural.
- L'activitat física i mental.
- Els objectius propis i una vida amb sentit.
- L'optimisme i l'agraïment.

Com passa amb el bon vi, envellir ens pot millorar com a persones. I és que ARA o MAI.

Brindem pel dret a una vellesa bella i digna!

M. GRÀCIA VILAVELLA I GASULL

Led, la làmpada meravellosa

En els darrers temps hem assistit a una evolució accelerada en matèria d'il·luminació. De les antigues bombetes incandescentes hem arribat a l'imperi dels leds, passant pels llums halògens. Què són exactament els llums led?

Fa ja uns anys —no gaires—, quasi bé tothom, o si més no molta gent, hem sentit la paraula *led*, que vol dir, més o menys, díode emissor de llum (*light emitting diode*).

Aquestes làmpades, gairebé meravelloses com la d'Aladí, han tingut un gran èxit en tots els àmbits a causa de les seves prestacions principals: un molt baix consum elèctric, molta il·luminació i gran durabilitat, en comparació amb les antigues bombetes d'incandescència. I fins i tot han desbancat els tubs fluorescents.

Les làmpades led han tingut un gran èxit a causa de les seves prestacions principals: un molt baix consum elèctric, molta il·luminació i gran durabilitat

Com en tot, hi ha qualitats i preus... La frase "el que és barat resulta car" s'aplica en aquest element també. La mateixa làmpada no tindrà les mateixes prestacions segons el fabricant i la botiga on les adquirim.

Bàsicament, una làmpada o bombeta led es compon de 3 parts ben diferenciades: les característiques dels mateixos díodes led, l'alimentació electrònica, ja que funcionen a baix corrent continu, i la *refrigeració*, un factor clau per a la seva vida útil.

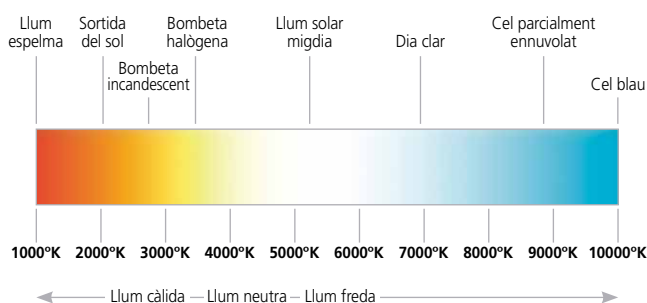
Aquestes làmpades poden subministrar tot un ventall de colors, però em vull centrar només en els que es fan servir a les llars.

El to o grau de color es mesura en graus Kelvin (°K). El color blanc està estructurat a partir de 3 tons:

- **Blanc càlid**, per emular la il·luminació incandescent d'ús a la llar (2.700 °K a 3.500 °K).
- **Blanc neutre o pur**, per a equilibri dels colors. Ús en oficines, comerços, etc. (4.000 °K a 4.500 °K).

→ **Blanc diürn (fred)** tirant a blavós, per a un alt rendiment lumínic en exteriors: focus, fanals, projectors... (5.000 °K a 6.500 °K).

La gent gran té tendència a optar pels tons neutres i freds ja que, en donar més llum, tenen la sensació de veure-hi millor. Però la sensació de calidesa i confort la donen els tons tirant a groguencs.

Un cop triat el color, s'ha de parlar d'un altre factor, l'índex de reproducció cromàtica (IRC, o CRI en anglès). Això és la capacitat de reproduir els colors tal com són. Recordeu aquells fanals de vapor de sodi, de llum color carbassa, a les urbanitzacions i polígons industrials sota els quals els colors no es podien pas reconèixer...

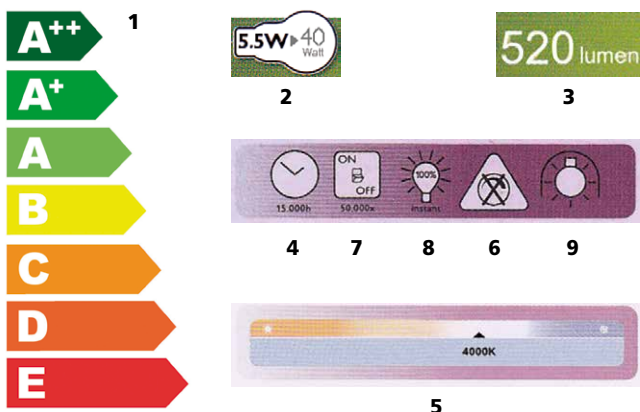
Les bombetes incandescentes i halògenes tenen un IRC de 100, que és el màxim, i els leds, d'entre 85 i 95 (de moment). Els antics fluorescents, d'entre 15 i 85.

Dades que haurien de figurar en l'embalatge de la bombeta

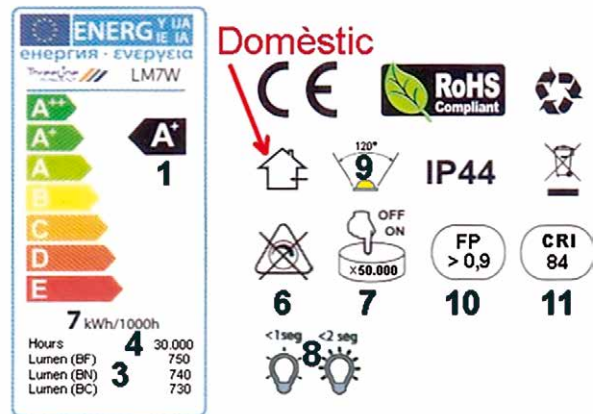
- ➔ **1** Rendiment energètic: A++; A+; A; B; C; D; E
- ➔ **2** Equivalència en W amb la incandescència
- ➔ **3** Lúmens; Lm ("quantitat" total de llum que percebem des d'un angle determinat)
- ➔ **4** Hores de vida útil
- ➔ **5** Grau de color Kelvin; °K
- ➔ **6** Regulable o no (no a tots els leds se'ls pot posar un regulador de llum)
- ➔ **7** Enceses i apagades
- ➔ **8** Temps a encendre's
- ➔ **9** Angle de projecció
- ➔ **10** Factor de potència (FP o Cos. φ): és important que sigui el més proper a 1 possible
- ➔ **11** IRC

Els fabricants moltes vegades —massa— no posen totes les dades de la llista. La raó? Doncs, ves a saber què volen amagar...

PRIMER EXEMPLE: Faltarien les dades 10 i 11.

SEGON EXEMPLE: Faltaria la dada 2.

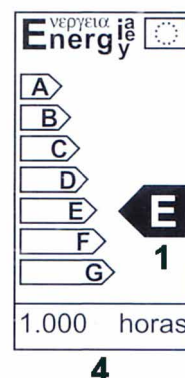
Aquestes són les característiques d'una bombeta típica d'incandescència:

2700K **5**

- Encendidos 2.800 **7**
- Regulable **6**
- Tiempo de calentamiento hasta el 60% del flujo luminoso ≤ 1 segundo **8**

9 360°
10 FP = 1
11 IRC = 100

220Lm **3**

I ara, amb tot això que sabeu, ja podeu triar una bona bombeta led i que Elohim us il·lumini...

XAVIER VILADEVALL
xavivf@yahoo.es

De Serés a Rojals

Durant aquests mesos hem pogut mantenir el ritme normal de trobades presencials. Fora pantalles i visca la lectura!

Aquest mes d'abril hem arribat als 10 anys del nostre Cub de lectura i ho hem commemorat amb una festa especial de la qual us fem la crònica en un altre article. Aquí us fem el resum dels llibres que hem llegit i comentat en els últims sis mesos.

Tal com us vam anunciar a la revista de desembre, el 9 de gener vam trobar-nos per compartir les nostres impressions de lectura de la novel·la *La casa de foc*, de Francesc Serés, publicada per l'editorial Proa. Es tracta d'una obra realista amb personatges ambivalents vistos des de la perspectiva d'en Mau, motiu del protagonista, que té molts punts en comú amb l'autor, qui va viure un temps a una casa antiga al Sallent, a la vall garrotxina del Ser, on situa la trama.

Un dels personatges que més ens va cridar l'atenció és en Jordi de can Sol, saurí infal·libre que troba aigua arreu del món i que és capaç de qualsevol cosa per protegir la seva filla Carmina (durant un temps enganxada a les drogues) i la seva neta Mar, que també ha heretat alguns poders sorprenents. Hi trobem elements simbòlics com l'aigua i el foc; descripcions espectaculars del paisatge; reflexions sobre les normes

atàviques que condicionen les persones i l'amor a la terra. Una història potent que fa conviure el misteri amb temes com el tràfic i l'especulació, explicada amb un llenguatge planer, amb espurnes d'humor als diàlegs¹.

El diumenge 6 de febrer a la tarda la conversa literària es va centrar en *La noia del tren*, de Paula Hawkins, un thriller sobre el desig, l'amor, el matrimoni i el divorci². Una novel·la que ens ha enganxat i ens ha fet seguir la lectura gairebé sense parar per descobrir les veritats que amaguen els personatges.

El llibre s'estructura amb tres veus narratives, la Rachel (que des del tren veu les cases on ella va viure abans de separar-se), la Megan (una antiga veïna) i l'Anna (la dona actual de l'exmarit de la primera). Les tres protagonistes expliquen, amb les seves pròpies paraules i reflexions, els fets que van passant i les possibles imbricacions que aquests poden tenir amb la desaparició de la Megan.

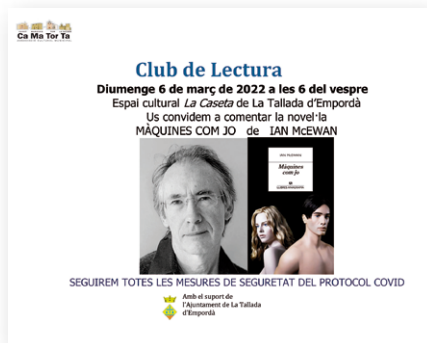
Amb Josep Torrent.

NOTES:

- www.nuvol.com/llobres/francesc-seres-vivim-en-un-mon-que-es-va-inventar-fa-dos-cents-any-138203
- <https://lacampanaeditorial.com/la-noia-del-tren/>

L'èxit de la novel·la del 2015, ben aviat traduïda a més de quaranta llengües i convertida en un best-seller, va fer que l'any següent fos adaptada al cinema. La pel·lícula va ser dirigida per Tate Taylor i segueix força el llibre, però la ubicació va canviar de Londres a Nova York. Si voleu passar una bona estona, primer llegiu la novel·la i després mireu la pel·lícula.

Al març vam comentar el text *Màquines com jo i persones com vosaltres*, d'Ian McEwan. Es tracta d'una ucronia ambientada a Londres als anys vuitanta que inclou un robot humanoide a la trama (l'Adam) que té un paper decisiu en el comportament de les persones amb les quals "conviu", en Charlie i la Miranda. L'Adam pot pensar i sentir com un home i actua posant en pràctica l'ètica deontològica o de principis³ sense tenir en compte les conseqüències de les seves accions.

Les màquines seran capaces de comprendre i jutjar les decisions de les persones? La lectura d'aquesta novel·la de ciència ficció ens ha fet pensar molt en els possibles efectes dels avenços tecnològics en el camp de la intel·ligència artificial⁴ i ha generat un interessant debat sobre l'evolució i el futur de la humanitat.

NOTES:

³ www.fundaciobit.org/ian-mcewan-maquines-com-jo/

⁴ <https://revistaidees.cat/la-maquina-aparentment-desobedient/>

⁵ www.eltemps.cat/article/9006/desde-txernobil-amb-amor-a-baba-dunia

La trobada de principis d'abril la vam avançar una setmana i ens vam trobar el 27 de març, amb sessió doble, perquè vam llegir dues obres breus: primer vam comentar la novel·la de l'Alina Bronsky *L'últim amor de Baba Dúnia*, i després ens va acompanyar en Josep Torrent, amb qui vam fer una tertúlia molt amena sobre la seva novel·la inèdita *Per unes dècimes de segon* i sobre temes relacionats amb el procés d'escriptura i el món dels llibres.

La protagonista de *L'últim amor de Baba Dúnia* és una octogenària que retorna a un petit poble de la zona d'exclusió de Txernòbil per viure, morir i ser enterrada allà on tenia les arrels. Cultiva un hort i sobreviu juntament amb un grapat de veïns, també grans, amb qui manté una particular relació d'amistat. Ens han agradat molt tots els personatges: la Maria i el seu gall Konstantin; en Petrov, malalt de càncer que escapa de l'hospital per morir a casa seva; el vell Sidorov, que voreja els cent anys i encara espera casar-se; i el matrimoni Gavrillov, sempre a la seva⁵.

La rutina es veurà trencada en rebre una carta de la neta que no coneix i amb la sospitosa arribada d'un pare i la seva filla a la població. A partir d'aquí trobem un gir a la trama que ens re-

afirma la Dúnia com una dona forta que lluita per seguir endavant en circumstàncies adverses. La novel·la tracta temes tan interessants com la consciència del temps i de la vellesa, la força de l'amistat, l'amor, la convivència i la solidaritat. L'Alina Bronsky ha brodat una petita joia literària que us recomanem vivament.

Tot seguit vam comentar la novel·la negra inèdita *Per unes dècimes de segon*, molt ben acompanyades del seu autor, en Josep Torrent, a qui volem tornar a agrair la seva generositat per compartir el text amb nosaltres i venir a comentar-la presencialment un diumenge a la tarda.

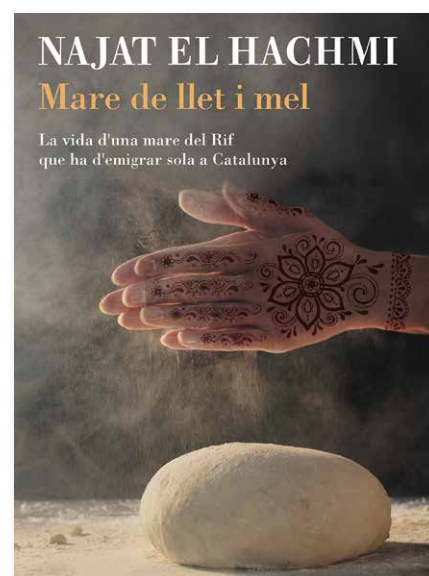
Ja coneixem el comissari protagonista d'aquesta obra, en Damia Surrell, d'altres novel·les d'en Torrent. En aquest nou cas que ha de resoldre es produeixen diverses morts relacionades amb les màfies de la prostitució que actuen a terres gironines i gran part dels escenaris de la història són indrets coneguts de Figueres i Vilamalla. Amb l'ajuda de la periodista Alícia Pujol, en Damia anirà estirant del fil fins que es pot resoldre el cas, en el qual es veu implicada la Nicoleta, una noia romanesa que busca la seva germana.

Una novel·la amb molta acció, intriga i molts morts, que ens presenta situacions més properes a la realitat que no pas ens pensem.

El primer diumenge de maig vam tractar la novel·la *Primavera, estiu, etcètera*, de Marta Rojals, una autora de Ribera d'Ebre la identitat de la qual es manté en l'anonimat⁶. La narradora protagonista, l'Èlia, és una arquitecta que viu a Barcelona i s'acaba de separar; visita el seu poble a les terres de l'Ebre i recupera amistats i records d'infantesa i adolescència. Els temes tractats, principalment l'amistat, les relacions de parella, la maternitat i la vida i ambient dels pobles, en un anar i tornar constants del present al passat. Amb trets d'humor i un gran domini de la llengua, Rojals ens mostra una gran capacitat per explicar la realitat i ens la transmet amb una llengua dialectal de la Ribera d'Ebre reflectida de manera fresca i àgil.

Fa pocs dies, el 5 de juny, hem comentat l'obra de Marta Marín-Dòmine *Fugir era el més bell que teníem*, Premi Serra d'Or 2020 a la millor novel·la. L'autora aborda el passat del seu pare, Joaquim Marín (1924-2016), que es va exiliar dues vegades: la primera, durant la dictadura de Primo de Rivera, perquè el seu pare era militant sindicalista anarquista, i la segona, després de la Guerra Civil, com a excombatent republicà. Aquest llibre mostra de quina manera els records dels altres, fins i tot aquells que no hem viscut mai en pròpia pell, passen a ser els nostres⁷.

Marín-Dòmine estableix un diàleg amb el pare mort intercalant part de les memòries escrites per ell amb les seves pròpies reflexions. Les metàfores, les imatges, les associacions d'idees atorguen al text un valor poètic i filosòfic essencial. En resulta un llibre breu i colpidor de com sobreviure a l'exili després d'errar per llocs físics i mentals: "Qui erra recorda els paisatges, qui arrela recorda els anys".

Per acabar, us convidem a assistir a la trobada del 3 de juliol a les 7 de la tarda a La Caseta; comentarem la novel·la de Najat El Hachmi *Mare de llet i mel*. Si ens voleu acompanyar sereu molt ben rebudes.

Bones lectures!

MARGARITA VIDAL
Dinamitzadora del Club de lectura

Club de Lectura
Diumenge 1 de maig de 2022 a les 7 del vespre
Sessió presencial a l'espai social La Caseta de La Tallada d'Empordà
Us convidem a comentar la novel·la
PRIMAVERA, ESTIU, ETCÈTERA de MARTA ROJALS

Marta Rojals
Primavera, estiu, etcètera

Amb el suport de l'Ajuntament de La Tallada d'Empordà

Marta Marín-Dòmine
Fugir era el més bell que teníem
CLUB EDITOR

NOTES:

6 www.nuvol.com/libres/primavera-estiu-etcetera-1230

7 www.catorze.cat/biblioteca/fugir-era-bell-teniem-97510/

MACIÀ JARDINER. S.L.
CONSTRUCCIÓ I
MANTENIMENT DE JARDINS
NETEJA DE PISCINES

C/ Nord, 2 17134 LA TALLADA D'EMPORDÀ (Girona)
Tel. 972 780 441 Mòbil 605 915 352
oficina@maciajardiner.es

ICA
International Camping Assistance S.L.

C/ La Bisbal a Figueres, s.n. (C/31, Km 359)
17134 La Tallada d'Empordà GIRONA

Shaun Jennings mobile: (0034) 629 743 327
director tel/fax: (0034) 972 780 638
email: info@icasl.net

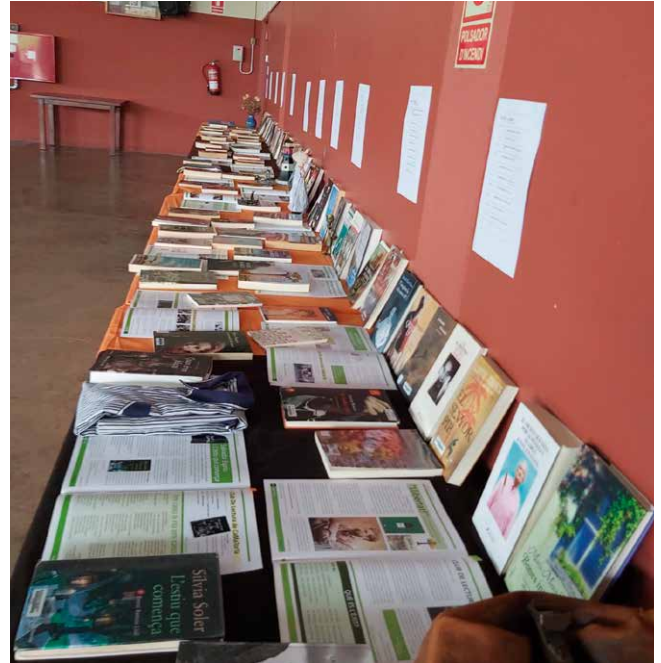
Servei de bugaderia i Venda de mòduls

Celebració dels 10 anys del Club de lectura de l'associació cultural municipal CaMaTorTa

10 anys, 107 llibres llegits, 27 visites d'autores. Molts motius per a una celebració especial de Sant Jordi.

El Club de lectura del municipi de la Tallada d'Empordà¹ ha arribat aquest any als 10 anys de lectures, i ho hem volgut commemorar amb una festa literària. L'acte ha tingut lloc el 24 d'abril al local social de l'Empordanet i hi han estat presents 10 escriptors: Mariona Masferrer, Núria Esponellà, Carme Osan, Montse Castaño, Montse Segura, Esther Blanco, Rosa Font, Rafel Nadal, Jaume Riu i Vicenç Pagès. Totes aquestes persones són autores de llibres que hem llegit en el nostre grup i que en el moment de la trobada presencial van compartir amb nosaltres el comentari de la seva obra.

Havíem convidat a l'acte tots els autors que en algun moment o altre ens havien visitat a La Caseta els diumenges a la tarda al llarg dels 10 anys, que en total van ser 27, però la resta es van disculpar i no van poder assistir per diversos motius. Tots ens van felicitar per la constància del nostre club, ja que hem arribat als 107 llibres llegits i no hem deixat de comentar-los ni en temps de confinament, amb trobades de manera virtual.

Exposició dels llibres llegits, una gran taulada. FOTO: MARIA TERESA GIRONÈS

Per començar l'acte, després d'una breu presentació de la dinamitzadora del grup i dels agraïments, els creadors que ens acompanyaven ens van dirigir unes paraules sobre la seva experiència d'escriptura, sobre l'assistència a clubs de lectura i la relació amb els lectors; o bé van fer una breu lectura d'algun fragment de les seves obres i comentaris de la trobada al nostre grup de lectura, així com d'altres aspectes relacionats amb el món dels llibres, de l'escriptura i de la lectura.

¹ La paraula CaMaTorTa és l'acrònim de Canet, Marenyà, Tor i la Tallada. Correspon al nom de l'associació cultural municipal de la Tallada d'Empordà en la qual s'inclou el club de lectura.

TALLER MECÀNIC
Figueras

Reparació d'Automòbils i Maquinària

Tel./Fax 972 78 00 67 **mail:** tallerfigueras@hotmail.es
 Ctra. de Figueres, 14 17134 LA TALLADA D'EMPORDÀ
 (Girona)

jardins marc
construcció i manteniment

Marc Costey Romans
 tel. 617157437 - 972 78 03 05
 plaça de l'església 1, Marenyà
 La Tallada d'Empordà 17134 (Girona)

Alguns dels autors i autores escoltant la Margarita Vidal.
FOTO: MERCÈ MIRALLES

A continuació, el poeta i rapsoda Josep Pedrals² ens va fer un excel·lent recital amb el títol "És un dir", a partir de poemes seus i d'autors catalans de diferents èpoques. Per mitjà de la seva veu la paraula poètica desborda i es fa sentiment,

Un moment de l'actuació de Josep Pedrals. FOTO: AMANDI ALONSO

Vista general de l'acte.

² <https://joseppedrals.wordpress.com/>

La Cuvée
de la Plaça

Vins nacionals, estrangers i internacionals procedents de viticultura respectuosa

La Cuvée de la Plaça
Plaça del vi, 3 - 17001 GIRONA (Girona)
☎ 972 22 72 75 - ✉ lacuveedelaplace@cuveegirona.com

Cuvée
Girona

Cuvée Girona SL
c/ Major, 17 - 17134 LA TALLADA D'EMPORDÀ (Girona)
☎ 972 78 04 98 - ✉ cuveegirona@cuveegirona.com

Autores, autors i lectores junts al final de l'acte.

Vermut. FOTO: MARIA TERESA GIRONÈS

Finalment es va poder oferir un punt de llibre a tots els assistents fet especialment per a l'ocasió, per tal de tenir un petit record de l'efemèride.

Si voleu saber quins són tots els llibres que hem llegit fins ara, podeu veure'n la llista escanejant el següent codi QR:

Punts de llibre fets per Geli Dies i Irene Vallvé.

FOTO: MARGARITA VIDAL

Com a dinamitzadora del Club de lectura voldria agrair la feina feta a totes les persones que han col·laborat en la preparació de l'acte, a l'Ajuntament el seu suport i especialment als membres del club de lectura que amb la seva participació fan possible l'activitat, l'han portada fins als 10 anys i estan disposades a anar sumant moltes més trobades literàries mensuals en el futur.

Ja ho sabeu, esteu convidades a assistir a les reunions al voltant dels llibres a l'espai social La Caseta cada primer diumenge de mes a les 7 de la tarda.

Bones lectures i per molts més anys!

MARGARITA VIDAL

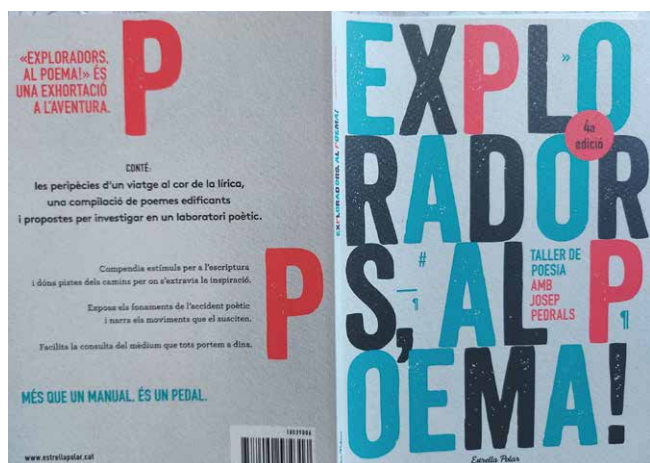
Llegir, escoltar i escriure poemes de la mà de Josep Pedrals

Qui diu que la poesia és avorrida? En Josep Pedrals ens desfà el mite. A partir de les seves pròpies obres i recitals poètics ens ajuda a adquirir una nova mirada poètica.

No sempre ens acostem al gènere poètic amb prou motivació, perquè ens pot semblar que llegir un poema pot ser tediós o àrid. Però com deia el poeta de l'Alguer Francesc Manunta¹, "Un ver poema és sempre una finestra oberta al món per veure horitzons més amples". En Josep Pedrals, poeta i rapsoda, ens mostra que la creació poètica pot ser molt plaent a qualsevol edat. El passat 24 d'abril vam gaudir d'una bona mostra tots els assistents al seu recital poètic al nostre municipi.

Jugar amb els mots, amb els sons i les imatges, fer frases boniques, de vegades amb dobles significats, és la proposta del llibre *Exploradors al poema* (Estrella Polar), adreçat principalment a joves a partir dels 12 anys, presentat com un taller i que resulta un aliat perfecte per potenciar la creativitat i la passió per la poesia. Pedrals ens proposa 18 jocs que perme- tran als joves i futurs poetes arribar a l'essència de la poesia.

En aquest compendi d'estímuls per a la lectura i l'escriptura de poesia, ens convida a partir de divuit poemes seus a des-

Exploradors al poema. FOTO: MARGARITA VIDAL

Josep Pedrals a la Tallada. FOTO: AMANDI ALONSO

cobrir els racons més amagats de la poesia, per entendre-la, crear-la, recitar-la i fer-la divertida. El mateix autor ens diu: "Li trobarem l'encant obscur. Ens saltarem tots els controls i arribarem al poema!"².

Molt interessat per fer arribar la poesia a totes les edats, en Josep Pedrals ha escrit molts textos, alguns s'han convertit en lletres de cançons, com les incloses al CD *El motí, Cantata sobre pirates per a infants*, amb música de Josep Vila Casañas, presentat a L'Auditori el 2007 i d'altres per al grup Els nens eutròfics³, del quan ell mateix forma part com a cantant.

Com exemple d'un dels seus textos, planers i juganers, us transcrivim el que porta per títol "La lectora" (*Esquitxos ultralleugers*, 2009):

He somiat una lectora
que es delia més enllà:
els meus versos, seductora,
els llegia amb tanta boca
que al final els va besar.

Després, amb l'alè mullia
i amb els dits fregava els mots
per dur-se la poesia,
com a tinta d'ambrosia,
a altres llavis més remots.

NOTES:

- [1 https://ca.wikipedia.org/wiki/Francesc_Manunta_i_Baldino](https://ca.wikipedia.org/wiki/Francesc_Manunta_i_Baldino)
- [2 www.grup62.cat/llibre-exploradors-al-poema-taller-de-poesia/117485](http://www.grup62.cat/llibre-exploradors-al-poema-taller-de-poesia/117485)
- [3 https://elsnenseutrofics.bandcamp.com/](https://elsnenseutrofics.bandcamp.com/)

Es poden percebre millor l'agilitat i els efectes sonors dels seus versos si els llegiu en veu alta. Aquí en teniu un exemple, un poema inclòs en una antologia del 2009 publicada a Salamanca per l'editorial Delirio.

¿Si ignoro
que ploro
i somnio
i desvio
la trama
del drama
de viure,
faig lliure
algú que no hi és quan escric
i a qui dic
que el retòric
pletòric
és pura
impostura
per moure
a lloure
pulsions d'un cervell ensopit?

Si consulteu la seva pàgina web⁴ podeu veure totes les seves publicacions; us en volem recomanar alguns títols:

➔ **El romanço d'Anna Tirant**, novel·la versificada que narra les peripècies d'Anna Tirant acompanyada de les converses dels autors (Josep Pedrals + Quim Porta). Aquest text va rebre el Premi Lletra d'Or 2013.

➔ **En l'Ai, adéu!** (Cafè Central, 2006), poemes de desamor i reescriptura, amb il·lustracions de Marc Torrent.

➔ **El joc del penjat**, novel·la en vers rimat que presenta la història d'un noi que va viure intensament a finals del segle passat. "Penjat és una història de camí, d'aprenentatge, d'experimentació. Però també és un joc, aquest romanç. Com la vida. Perquè a la vida cal anar trobant les lletres adequades."⁵

Per acabar, aquí teniu un poema del llibre del XII Festival de Poesia de la Mediterrània, que em sembla molt significatiu del tarannà poètic d'en Josep Pedrals:

Un dia em va comentar
algú que em volia bé,
que per a parlar més clar
no calia tant merder,
que fent un discurs més pla,
poc farcit i més planer,
ja no parlaria en va
i seria més amè.

No amb A,
amb E!

En conclusió, llegir poesia, escoltar recitals poètics i escriure poemes pot ser molt enriquidor i gratificant; què espereu per fer-ho?

MARGARITA VIDAL JURADO

NOTES:

- 4 <https://joseppedrals.wordpress.com/obra-work/>
5 <https://onallibres.cat/botiga/el-joc-del-penjat>

Recomanacions literàries

Per Sant Jordi, vam voler celebrar el Dia del Llibre amb algunes recomanacions literàries.

Membres del Club de lectura i altres persones del municipi van fer les seves propostes, que vam recollir en un mural virtual que es va publicar a les xarxes i al web de l'Ajuntament.

Per veure els títols de les obres suggerides, escanegeu aquest codi QR amb el vostre mòbil.

Bona lectura!

MACFONT, S.A.
Recursos del Mar per a la Indústria Alimentària
17002 GIRONA. 972-218825
WWW.IBERLAND.COM
info@macfont.es

INSTAL·LACIONS JAUME
JAUME PASCUAL PIBERNAT
Mòbil 607 234 388
Tel./Fax: 972 780 388 jpascual@sitelcon.com
C/ Major, 7 - 17134
LA TALLADA D'EMPORDÀ (Girona)

Bar L'Empordanet
Joan Agustí Feliu

La Tallada d'Empordà
17134 GIRONA
Tel. 972 78 03 02

PROJECTES - CONSTRUCCIÓ
PINTURA - REHABILITACIÓ

c. Mestral, 13
VERGES
17142 - Girona

tel. 972 780 039
info@feliumoy.cat

INSTAL·LACIONS VERGES S.L.

c/ Girona, 60 - 17142 VERGES (Girona) - Tel/Fax: 972 780 417 - inst.verges@gmail.com

Quiche d'espínacs i salmó fumat

Recepta d'ANNA CASARES MIRALLES

INGREDIENTS PER A QUATRE PERSONES:

Per a la pasta brisa:

- ✓ 250 g de farina
- ✓ 125 g de mantega a temperatura ambient
- ✓ Un polsim de sal
- ✓ Un rovell d'ou
- ✓ 7 cullerades soperes d'aigua

Per al farcit:

- ✓ 250 g d'espínacs
- ✓ 100 g de salmó fumat
- ✓ 3 o 4 ous més la clara que hem reservat
- ✓ 200 g de crema de llet (preferiblement agra)
- ✓ Formatge ratllat al gust
- ✓ Sal i pebre

Cal una plata o un motllo ample que pugui anar al forn.

Quiche d'espínacs
i salmó.

FOTOS: ANNA CASARES
MIRALLES

PREPARACIÓ:

Per a la pasta brisa:

1. Es posa la sal en un recipient per pastar. S'hi afegeix el rovell i després la farina. Seguidament s'hi posa la mantega tallada a trossets. Comencem a pastar afegint-hi l'aigua de cullerada en cullerada fins a obtenir una massa homogènia que no s'enganxi. Convé deixar-la reposar mitja hora tapada amb un drap. Si no volem fer la pasta, n'hi ha de congelada al supermercat.

Per a la quiche:

2. S'escalfa el forn a dalt i a baix a 180 graus.
3. Es bullen els espínacs i s'escorren ben escorreguts.
4. S'estén la meitat de la pasta brisa amb un corró. L'altra meitat es pot guardar congelada.
5. Es recobreixen el fons i les parets del motllo amb la pasta brisa estesa.
6. Amb una forquilla fem foradets a tota la pasta perquè no es boteixi al forn.
7. Enfornem la pasta 10 minuts i la traiem sense apagar el forn.
8. Posem el salmó a la base de la quiche i hi repartim al damunt els espínacs escorreguts.
9. Batem i barregem els ous, la clara i la crema de llet i hi posem la sal i el pebre.
10. Aboquem aquesta barreja a la quiche fins a cobrir els espínacs.
11. Hi posem a sobre una capa de formatge ratllat i ho enfornem durant trenta minuts.
12. Per comprovar si és cuïta cal clavar un ganivet. Quan surti net, la quiche ja és llesta.

La quiche es pot menjar calenta o freda i es pot congelar.

Bon profit

ESTIU MUSICAL ALS NOSTRES POBLES

JUNY 2022

11 _____ DISSABTE

20:30

Concert de Jazz a càrrec de
Joan Chamorro & Alba Esteban
- **La Tallada**

JULIOL 2022

2 _____ DISSABTE

20:00

Concert de Gospel a càrrec de
Joe Psalmist & The Gospel Train
- **Canet**

22 _____ DIVENDRES

20:00

Concert de Blues a càrrec de
The Blues Prisoners - **Marenyà**

AGOST 2022

12 _____ DIVENDRES

20:00

Concert pendent de confirmar
- **Tor**

15 _____ DILLUNS

20:00

Havaneres a càrrec del grup
Norai- **la Tallada**

LA TALLADA D'EMPORDÀ

ENTRADA GRATUÏTA

Més informació a www.latallada.cat

Ajuntament de la Tallada d'Empordà
La Tallada - Tor - Canet - Marenyà

